

**INATSIARTUT
OMBUDSMANDIATA
UKIUMOORTUMIK
NALUNAARUTAA
2014**

8. *Misssuinerit aamma nammineerluni misssuiffiginninnernik suliniutit*

8.4 Kommuneqarfik Sermersuumi sulianik qinnuteqaataannngitsumik soraarsitsinernut tunngasunik nammineerluni misissuiffiginnineq

NALUNAARUSIAQ

Kommuneqarfik Sermersuumi sulianik qinnuteqaataannngitsumik
soraarsitsinernut tunngasunik misissuineq pillugu

4. december 2014

J.nr. 2014-901-0048

1. Aallaqqaasiut	441
2. Misissuinermi paasisat	443
3. Inatsiseqartitsinikkut tunngaviusoq	444
3.a Qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsisarneq pillugu ataatsimut oqaatigisassat	446
3.b Naliliinikkut soraarsitsineq aamma naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsineq	447
4. Suliap soraarsitsinermut tunngasup ingerlanerani aqquusaagassat	450
4.a Suliap aallartisarneqarnera/aallaqqaaserneqarnera.....	450
4.a.i Suliamik paasisutissartalersuineq uppersaatinillu naliliineq ..	451
4.a.i.a Allattuisussaatitaaneq pillugu immikkut oqaatigisassat ...	454
4.b Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq	455
4.b.i Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq pillugu ataatsimut oqaatigisassat, matumani suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut annertusisamik pissusaaffeqarneq ilanngullugu eqqarsaatigalugu	455
4.b.ii Sulisunik ikilisaaneq/sipaarniarneq pillugit immikkut oqaatigisassat	464
4.b.iii Nalunaarutiginnittut pillugit paasisutissanik pineqartut kikkuussusiinik ilisarnarunnaarsaasarneq pillugu immikkut oqaatigisassat	466
4.b.iv Pissutsinik inatsisilerinermut tunngasunik inatsiseqartitsinikkut suussusiliisarneq pillugu immikkut oqaatigisassat	469
4.c Suliamik aalajangiiviginninneq	471
4.c.i Pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavik	472
4.c.i.a Pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavik pillugu immikkut oqaatigisassat	472
4.c.i.b Mianersoqqussutit pillugit immikkut oqaatigisassat	475
4.c.i.c Peersitsineq pillugu immikkut oqaatigisassat	478
4.c.ii Naligiimmik pinnittarnermik tunngavik	480
4.c.iii Tunngavilersuisarneq	482
5. Pissutsit ataatsimut tunngasut	487
5.a Oqaatsit/taaguutit aalajangersimasumik atorpeqartartut	487
5.b Soraarneq pillugu isumaqatigiissutit pillugit immikkut oqaatigisassat ..	489

5.c Atorfimmut naapertuuttumik ataqqinassuseqartumik tatiginassuseqartumillu pissusilersortussaannermik piunasaqaat pillugu immikkut oqaatigisassat	490
5.d Atorfeqartitaasup nammineq soraarniuteqarnera pillugu immikkut oqaatigisassat	492
6. Nalunaarsuineq/sulianik aqutsineq	493

1. Aallaqqaasiut

Nammineerluni misissuiffiginninneq Kommuneqarfik Sermersuumut allakkatigut 2. maj 2014-imeersutigut aallartitara massakut naammassivara.

Misissuininni tassani kommunip sulianik qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsiner-nut, matumani peersitsineq ilanngullugu eqqarsaatigalugu, tunngasunik 2013-imi aamma 2014-imi suliarinnittarsimanera ilaatinneqarpoq, 1. marts 2014 killiliullu-gu.

Misissuineq taanna ingerlatsivimmik ingerlaavartumik nakkutilliininnut ilaatillugu aallartinniarlugu aalajangerpunga. Kommuneqarfik Sermersuumi sulianik soraar-sitsinermut tunngasunik misissuiniarlunga aalajangerninnut ilaatigut pissutaasoq tassaavoq suliat soraarsitsinernut tunngasut soraarsinneqartunut annertuumik sun-niuteqartarnerat. Isertitanik qularutissaanngitsumik annaasaqarnerup saniatigut soraarsinneqartup sulisumut inissiamik annaasaqarnera soraarsitsinerup aamma nassatarisinnaasarpaa. Kiisalu soraarsitsineq immikkoortitaanermik nassataqarsin-naasarpooq - soraarsinneqartup siunissami suliffeqaleqqissinnaanera aamma inuiaqa-tigiit ataatsimut isigalugit eqqarsaatigalugit. Pissutsit tamakku suliat soraarsitsi-nermut tunngasut eqqortumik suliarineqartarnissaannik piunasaqaateqalersitsip-put, taamaattumillu misissuinikkut matumuuna tamanna samminiarylugu aalaja-ngerpunga.

Kommunip suliani soraarsitsinermut tunngasuni sulianik suliarinnittarneranik misissuina suliat toqqarneqartut arlallit tunngavigalugit ingerlanneqarpoq. Taa-maalillunga Kommuneqarfik Sermersuumi suliat 36-t kommunimi atorfeqartitaa-nermit qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinernut tunngasut 2013-imi 2014-imiluunniit inaarlugit suliarineqarsimasut toqqarpakka. Suliat taakku tul-liuttuni sulianik toqqakkanik taasassavakka. Suliat toqqakkat taakku nalunaaru-siami matumani suliani pineqartut kikkuussusii ilisarnarunnaarsillugit eqqartorne-qarput. Taamaalillutik kommunip nalunaarsuinermi normuliuussimasai suliat nor-muinik 1-imit 36-mut taarserneqarput. Suliat toqqakkat uangalu taakkununga normulersuutikka ilanngussani takuneqarsinnaapput. Nalunaarusiami matumani suliat pillugit imaqarnilianni soraarsinneqartoq A-mik taaneqartarpoq.

Oqaatigineqarpoq suliani toqqakkani tjenestemandinik soraarsitsineq pineqan-gimmat. Tamanna tjenestemandi ataasiinnaq piffissami pineqartumi soraarsissi-

mallugu kommunip paasissutissiisimaneranik pissuteqarpoq. Misissuinerup ataatsimut tunngasunik qitiutitsinera isiginiarlugu suliamik ataatsimik taassuminnga misissuininnut ilanngussinissannut tunngavissaqarnanga isumaqarpunga.

Kommuni sulianik suliarinninnerminut atatillugu sulianik taamaattunik suliarinninnermi ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi tunngaviusumik malittarisassanik tunngavinnillu malinnissimansoq qitiutillugu misissorniarlugu aalajangerpunga.

Tamatumunnga pissutaavoq qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinerup oqaatigineqartutut pineqartunut ataasiakkaanut sakkortoorujussuarmik sunnuteqartarnera, taamaattumillu inatsiseqartitsinikkut innarlitsaaliinissamik isumaliutersuutit pingaaruteqartutut tassani inissisimallutik. Tamanna suliat qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinernut tunngasut isiginiagassanik mianerisassanillu naliliinermik oqimaalutaanermillu tunngaveqartorujussuunerannit aamma erseqqissarneqarpoq. Taamaattumik periaatsit pillugit malittarisassat immikkut ittut ilaatigut qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinernut atuuttut aalajangiinerit illersorneqarsinnaasumik tunngaveqarluunik pisimanerannik qulakkeerinnittussat malinneqarnerat anertuumik pingaaruteqarpoq.

Sulianik toqqakkanik misissuininni ajornartorsiutit ataatsimoortunut tunnganerusut tunngaviunerusulluunniit arlallit tamakkua saniatigut malugaakka, taakkualu malugeqqunissaat pisariaqartutut isigaara, kommunip sulianik qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinermut tunngasunik siunissami suliarinnittarnissaa eqqarsaatigalugu.

Siusinnerusukkut oqaatigineqartutut misissuinnermi salliutitara ataatsimoortunut tunngassorujussuuvoq, oqaaseqaallu manna suliat ataasiakkaarlugit iterna tikillugu misissuinerut aamma isigineqassanngilaq. Taamaallutik suliat immikkoortut ataasiakkaat ataanni taaneqartut ajornartorsiummik pineqartumik suussusersiniutitut takussutissiatullu atorneqarput. Suliaq immikkoortumi eqqaaneqarsimanngippat imaanngilaq suliaq eqqorluinnartumik suliarineqarsimasoq imaluunniit – tamatumalu erseqqissarnissaa pingaartuuvoq – suliarineqarsimanngitsoq.

Tamatuma saniatigut tikkuarlugu oqaatigaara kommunip aalajangiinera tigussaatigut eqqortumik angusaqarfiusimansoq, tassalu pineqartumik soraarsitsineq eqqortuunersoq pissutissaqarnersorluunniit, aallaavittut isummerfigisanngikkiga.

Misissuinerma pissutsit arlallit oqaaseqaateqarfigissallugit naleqquttutut isigisakka qulaajaavigisimammagit misissuininni paasisama - sapinngisamik pitsaanerpaamik paasiuminartuutitsinissaq siunertaralugu - nalunaarusiakkut matumuuna ilaatigut soraarsitsineq pillugu suliami aqquusaagassanut assigiinngitsunut agguataagaasukkut saqqummiunneqarnissaat toqqarpara. Tamatuma saniatigut neriuutigaara nalunaarusiap sulianik qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinermut tunngasunik kommunip suliarinninnerani siunissaq eqqarsaatigalugu atorneqarsinnaanera misissuinermi paasisanik taamatut ilusiliilluni saqqummiussinerup nassatarissagaa.

Oqaaseqaatit Folketingip Ombudsmandiata ukiumoortumik nalunaarutaani naqinneqartut misissuininnut atatillugu arlaleriarlunga innersuussutigisarpakka. Uanga nammineq sulianut taakkununga assingusunik isummerfiginninnissannut pissutissaqarsimannginnera kiisalu Danmarkip Kalaallillu Nunaata inatsiseqartitsinikkut tunngaviisa pingaarnertigut assigiinnerat tamatumunnga pissutaavoq.

2. Misissuinermi paasisat

Immikkoortumi siuliani oqaatigineqartutut misissuinerma siunertaa tassaasimavoq kommunip suliaataanik qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinermut tunngasunik toqqakkanik ataatsimut misissuineq, periaatsit pillugit malittarisassat qitiutillugit.

Misissuinerma taassuma ajornartorsiutit erseqqissut ataatsimullu tunngasuunerusut qulaajaavigisimavai, immikkoortunilu ataasiakkaani oqaaseqaatika/eqikkaallunga inerniliinikka innersuussutigaaakka.

Misissuinerma takutippaa kommunip suliat pisut ilarpassuini malittarisassat periaaserlu tunngavigalugit pingaarnerusutigut suliarisarsimagai. Uangali paasinninnera aamma unaavoq suliassaqarfiit ilaanni pitsaanerulersitsisoqartariaqartoq.

Misissuinerma tamatuma saniatigut suliat aalajangersimasut uanga paasinninnera malillugu kommunip suliarinninnera pissutigalugu kommunip atorfeqartitaasumik soraarsitsinissaminut pisariaqarneratut ilumut tunngavissaqarsimaneranik nalornissuteqarfiusinnaasut qulaajarsimavai.

Taamaattumik isumaqarpunga kommunip malittarisassat periaatsillu atorfeqartitaasut inatsiseqartitsinikkut innarlitsaalineqarnerannik qulakkeerisussat siunissami annertuumik eqqumaffigisariaqarai, matumani eqqortumik aalajangiisoqarnissaa ilanngullugu eqqarsaatigalugu. Matumani sulianik paasissutissartalersuisarneq,

suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq, pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavik, naligiimmik pinnittarnermik tunngavik aalajangiinernillu tunngavilersuisarneq pingaartumik eqqarsaatigaakka. Aallaqqaasiummi oqaatigineqartutut tamanna suliani qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinermut tunngasuni immikkut pingaaruteqarpoq.

Misissuinerma kommunip nalunaarsuisarnera/sulianik aqutsinera eqqarsaatigalugit ajornartorsiutit aalajangersimasut tamatumunnga peqatigitillugu takutippai. Uanga paasinninnera unaavoq tamatuma kommunip nalunaarsuisarnerani/sulianik aqutsinerani pitsanngorsaasoqarsinnaanersoq kommuni isumaliutersuuteqalersittariaqaraa.

Misissuininni paasisakka kommunimut allakkatigut 26. september 2014-imeersutigut nalunaarutigaaakka kiisalu nalunaarusiannut missingiut kommunimut nassiullugu. Kommunip allakkatigut 16. oktober 2014-imeersutigut akivaanga oqaaseqaatikka tusaatissatut tigugini. Kommunip tamatumunnga peqatigitillugu suliat allaaserineqarnerini ataasiakkaani kukkunerit uannut malugeqqullugit oqaatigai, kukkunerillu taakku inaarutaasumik nalunaarusiami naqqinneqarput. Misissuininnullu atatillugu matuma kingornatigut annertunerusumik iliuuseqaaqqissanngilanga.

3. Inatsiseqartitsinikkut tunngaviusoq

Pisortani sulisitsisut sulisitsisunit namminersortunit allaasutigalugu inatsiseqartitsinikkut malittarisassanit arlalinnit qilersugaapput. Taamaalillutik pisortani sulisitsisut atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermi malittarisassat saniatigut pisortat pillugit inatsiseqartitsinermi (pingaartumillu ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi) malittarisassanit aamma qilersugaapput. Suliassa qarfinni taakkunani marlunni allassimasunik allassimanngitsunillu malittarisassa qarpoq.

Suliat toqqakkat eqqarsaatigalugit atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermit tunngasuni malittarisassat inatsisikkut aalajangersagaasut suliamut attuumassuteqartunut ilaapput atorfillit (funktionærer) pillugit inatsimmi (sulisitsisut aamma atorfillit akornanni inatsisitigut pissutsit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11-mi, 29. november 2013-imeersumi) malittarisassat. Taannali aatsaat 1. januar 2014-imi atortuulerpoq, taamaalillunilu misissuinermi suliat ilaannaannik aalajangersaaviginnittuulluni. Atorfillit (funktionærer) pillugit inatsisisip inatsisiliortunit

illuinnaasiortumik aalajangersarneqarsimasup saniatigut atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermit tunngasut pingaartumik isumaqatigiissutinit assigiinngitsunit (overenskomster aamma aftaler) aalajangersaavigineqarsimavoq, taakkulu suliffeqarnermut tunngasuni illua'tungeriinnit aalajangersagaapput, taamatuttaarlu atorfeqartitsinermit tunngasoq ataaseq atorfinitsitsineq pillugu isumaqatigiissummit (ansættelseskontraktimit) aalajangersaavigineqarpoq; tamatumunnga pissutaa-soq tassaavoq pisortat pillugit inatsiseqartitsineq tunngavigalugu atorfinitsitsisarnermut tunngasut – tjenestemandinik atorfinitsitsisarneq eqqaassanngikkaanni – isumaqatigiisummik (aftale) tunngaviatigut tunngaveqartarnerat.

Suliat toqqakkat eqqarsaatigalugit atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermit inatsisiliorneq suliamut attuumassuteqartoq alla tassaavoq feriarneq pillugu inatsit (feriarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 10, 12. november 2001-imeersoq), tassami soraarsitsinermit atatillugu soraarnissamut piffissaliussap iluani feriartogarsinnaanera pillugu apeqqutinik saqqummertoqarsinnaasarmat. Misissuinermit matumani feriarneq pillugu inatsit kommunip eqqortissimaneraa naliliiviginngilara, tassami inatsisiliorneq soraarsitsinermit apeqqummut toqqaannartumik attuumassuteqanngitsoq pineqarmat.

Atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermit malittarisassat allassimasut atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermit malittarisassanik inatsisikkut aalajangersagaanngitsunik tapertaqarput, taakkulu tassaasinnaapput nalinginnaasumik ileqqut aamma inatsiseqartitsinermit periaatsimi ileqqut.

Ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermit malittarisassat inatsisikkut aalajangersagaasut misissuinermit matumunnga pingaaruteqartut suliasat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmiipput (pisortat ingerlatsineranni suliasat suliarineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 8-mi, 13. juni 1994-imeersumi) paasitinneqarsinnaatitaanerlu pillugu inatsimmiillutik (pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi nr. 9-mi, 13. juni 1994-imeersumi). Inatsisini malittarisassat taakku tunngavinnit inatsisikkut aalajangersagaanngitsunit kiisalu inatsiseqartitsinermit periaatsimi ileqqunit (Danmarkimilu) Ombudsmandip sulinermini periaasiani ileqqunit tapertalerneqarput. Aallaqqaasiummi oqaatigineqartut misissuinermit matumani qitiunerpaq tassaavoq kommunip ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermit malittarisassanik malinninnera/eqqortitsinera.

Suliani ataasiakkaani isumaqatigiissutit (overenskomster) atorfinitsitsinermilu isumaqatigiissutit (ansættelseskontrakter) eqqortinneqarsimasinnaanersut sukumiinerusumik misissorniarnagit misissuinermi matumani aalajangerpunga. Pissutsit nukissanut/atugassiissutinut tunngasut oqaatigineqartutullu ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi malittarisassanik qitiunerpaatitsinerup saniatigut tamatumunga pissutaasoq tassaavoq isumaqatigiissutit (overenskomster) (atorfinitsitsinermilu isumaqatigiissutit (ansættelseskontrakter)) – soraarnissamut piffissaliisoqarsimappat soraarnissamut piffissaliussat saniatigut – soraarsitsinermi pisunik sukumiinerusumik qaqutigunnaq aalajangersaasuusarnerat.

3.a Qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsineq pillugu ataatsimut oqaatigisassat

Atorfeqartitaasup sulineranut tunngasut pisortani sulisitsisup – sulisitsisup namminersortup taamaaliorsinnaaneratut – uparuarsinnaallugillu malersorsinnaavai, tassa soorlu atorfeqartitaasoq soraarsinneqassappat. Atorfeqartitaasoq soraarsinneqassanersoq naliliineq pissutsinik ingerlatsivimmi atuuttunik (soorlu sipaarniutini/pisariillisaanernik) imaluunniit pissutsinik atorfeqartitaasumut tunngasunik (soorlu pikkorlunermik sulinermulluunniit atatillugu unioqqutitsinernik) tunngaveqarsinnaavoq. Soraarsitsinermi suliarinninnermut inatsiseqartitsinikkullu malitsigitinneqartumut namminermut aalajangiisusooq tassaavoq tulleriinneri mallilugit naliliineq tunngavigalugu imaluunniit naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsisoqarnerooq, tak. immikkoortoq 3.b.

Suliaq soraarsitsinermut tunngasooq marlunnik immikkoortoqarpoq; tassalu atorfeqartitaasup atorfeqartitaaneranut tunngasunik suna tunngavigalugu malersuiniarluni sulisitsisup kissaateqarneranik – aamma tamanna pippat – inatsiseqartitsinikkut malitsigitinneqartoq nammineq pillugu apeqqummik isummerfiginninnermik. Suliani toqqakkani pisuni tamani inatsiseqartitsinikkut malitsigitinneqartoq tassaasimavoq soraarsitsineq peersitsinerluunniit. Eqqortussarli anguniarlugu tikkuarlugu oqaatigaara pisumi atorfeqartitaasumut tunngasumi qisuariaat aamma soorlu tassaasinnaasoq mianersoqqusineq.

Soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiineq immi tassaavoq suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsit tunngavigalugu aalajangiineq. Tamanna ilaatigut Højesteretsip eqqartuussutaatigut 12. september 1996-imeersukkut ("Ugeskrift for Retsvæsen"-ini 1996-imeersumi quppernermi 1462-imi naqinneqartumi) erseqqissarneqarpoq. Taamaalllutik suliat soraarsitsinermut tunngasut suliassat suliarineqartar-

nerat pillugu inatsit tunngavigalugu aalajangiisarnermi pineqartunut ilaatinneqarput. Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi aalajangersakkat arlallit taamaallaat nanertuutaasumik aalajangiinerni atorineqartarput. Suliat toqqakkat tamarmik qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinermut tunngasuupput, taamaaliorderlu taamaattuunini pissutigalugu nanertuutaasumik aalajangiineruvoq.

3.b Naliliinikkut soraarsitsineq aamma naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsineq

Suliani qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinernut tunngasuni *naliliineq tunngavigalugu* imaluunniit *naalasseriitsuliorneq pissutigalugu* soraarsitsisoqarnerseqqoq naliliineq suliap suliarineqarneranut aalajangiisuusumik pingaaruteqarpoq. Taamaalilluni immikkoortitsineq taanna ilaatigut inatsiseqartitsinikkut malitsigititamut sunniuteqarpoq, matumani peersitsisoqarsinnaanersooq ilanngullugu eqqarsaatigalugu, taamatuttaarlu taamatut immikkoortitsineq ass. soraarsitsissamaarnerup suliami illua'tungiusup isumaanik qanoq ilusiliilluni tusarniaasoqassanersooq aamma sunniuteqarluni. Sulianik naliliineq tunngavigalugu imaluunniit naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinermut tunngasunik avissaarsimatitsinerup pingaaruteqassusia Folketingip Ombudsmandiata 2001-imi ukiumoortumik nalunaarutaani quppernermi 552-imi taamatuttaaq erseqqissarneqarpoq, Ombudsmandillu tassani oqaatigaa ”Uanga paasinninnera unaavoq soraarsitsissamaarneq naliliineq tunngavigalugu imaluunniit naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinerunersooq suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi erseqqissumik takuneqarsinnaasariaqartoq”. (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Taamaattumik tulleriinneri malillugit naliliineq tunngavigalugu soraarsitsinermik aamma naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinermik oqartarneq sukumiinerusumik qanoq paasineqassanersooq aallaqqaasiutitut allaaseraara.

Naliliineq tunngavigalugu soraarsitsineq sulisitsisup aqutsisinnaatitaaneranik tunngaveqarpoq, ataqatigiinneqarnermilu tassani ”naliliineq” missingiussilluni naliliniertut paasineqassaaq. Naliliineq tunngavigalugu soraarsitsineq pissutsinik sulisitsisumut tunngasunik (soorlu sipaarniuteqarnermik) aamma pissutsinik atorfeqartitaasumut tunngasunik (soorlu pikkorlunnermik) pissuteqarsinnaavoq. Matumani tamatumunnga peqatigitillugu oqaatigineqarpoq pissutsit atorfeqartitaasumut tunngasut sulisitsisup naliliineq tunngavigalugu allatut iliorluni aamma uparuarinnaagai, taamaaliorneq atorfeqartitaasup pissusilersornerminik allannqortitsinis-

saa siunertaralugu pippat. Tamanna ass. atorfeqartitaasup naliliineq tunngavigalugu mianersoqquneqarneratigut pisinnaavoq.

Kommunip isiginiagassat suliamut attummassuteqartut tamarmik missingiussilluni oqimaalutaanermi ilanngunneqarnissaat pisussaaffigaa. Isiginiagassat ilanngunneqartussat ilaat tassaavoq atorfeqartitaasup inatsiseqartitsinikkut illersugaanerani isiginninneq, aamma tak. Folketingip Ombudsmandiata 1975-imi ukiumoortumik nalunaarutaani qupperneq 202, tassanilu ”pisortat sulisoqarnermik aqutsinermi mianerinnittumik ingerlatsinissaat kissaatiginartuusoq” oqaatigineqarpoq, aamma Jørgen Mathiassenip atuakkiaani ”Forvaltningspersonellet – tjenestemænd og overenskomstansatte”-mi 2000-imeersuni qupperneq 161.

Kommunip missingiussilluni naliliisussaanera aallaavittut qilersugaanngilaq, kommunilli ingerlatsinermi oqartussaasutut allaffissornikkut aqutsinermi missingiussilluni naliliisarnermi ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi tunngaviit nalinginnaasut malittussaavai, matumani pisunut naapertuuttumik iliuuseqartartarnissaanik piumasaaqat aamma ingerlatsiviup isiginiagassat suliamut attuumassuteqartut kisiisa isiginiartassagai piumasaaqat ilanngullugit eqqarsaatigalugit.

Suliani naliliineq tunngavigalugu soraarsitsinermut tunngasuni inatsiseqartitsinikkut malitsigitaq assigiinngitsunik iluseqarsinnaavoq, soorlu uparuaanertut, inisiinertut il.il. iluseqartitsinermi ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsineq tunngavigalugu aalajangiivittut iluseqartitsinermut, soorlu mianersoqqussutitut soraarsitsinertullu. Suliani naliliineq tunngavigalugu soraarsitsinernut tunngasuni peersitsisoqarsinnaannginnera tamatumunnga atatillugu erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq.

Naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsineq kipparissumik oqaatigalugu atorfeqartitaasup suliaminut attuumassuteqartumik atorfeqartitaanermut ataneqartineqarsinnaanngitsumik iliuuseqarsimaneranik - iliuuseqarsimannginneranilluunniit - tunngaveqarpoq. Tamanna atorfeqartitaasup sulinerminut atatillugu unioqquutitsimaneratut allaaserineqarajuttarpoq. Atorfeqartitaasoq sulinerminut atatillugu naalakkiummik inatsisinik unioqquutitsisuunngitsumik malinnikkumannngitsoq suliffimminiluunniit tilligartuq assersuutitut taaneqarsinnaavoq. Atorfimmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaaqammik unioqquutitsineq, aamma tak. immikkoortoq 5.c, sulinerminut atatillugu unioqquutitsinertut isigineqarajuttarpoq. Pisoq pineqartup sulinerminut atatillugu unioqquutitsi-

neratut taaneqarsinnaassappat atorfeqartitaasup pisoq pillugu minnerpaaffiatigut mianersuaalliorsimasutut avoqqaarineqarsinnaanissaa (pisuutinneqarsinnaanissaa) piumasqaataavoq.

Suliani naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinernut tunngasuni inatsiseqartitsinikkut malitsigititaq (pillaat/pineqaatissiissut) tassaasarpoq mianersoqqussut aamma (nalinginnaasumik piffissaliilluni) soraarsitsineq. Suliani naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinertut ittuni aamma peersitsisoqarsinnaavoq. Peersitsineq eqqarsaatigalugu atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermi tunngaviit nalinginnaasut tunngavigalugit peersitsisoqassappat atorfeqartitaasup tungaanit ”annertuumik” sumiginnaasoqarsimanissaata/unioqqutitsisoqarsimanissaata piumasqaataanera eqqumaffigissallugu pingaartuuvoq, tak. imm. 4.c.i.c-mi peersitsineq pillugu allaaserineqartut. Suliaq naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinermut tunngasoq pisut qanoq ittuussusiat apeqquataatillugu (naliliineq tunngavigalugu) sakkukinnerusumik qisuariarfiulluarsinnaavoq – uparuaanermik, inissii-nermik il.il. – taamaalillunillu pillasoqassanani/pineqaatissiisoqassanani.

Aamma pisoqarsinnaasarpoq soraarsitsinerup naliliinermik tunngaveqarlunilu naalasseriitsuliornermik pissuteqarsinnaaffianik.

Suliani taamaattuni ”periaaseq” suna toqqarneqassanersoq sulisitsisup aallaavittut nammineq toqqarsinnaavaa - tassa naliliineq tunngavigalugu soraarsitsinerussanersoq imaluunniit naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinerussanersoq. Sulisitsisulli ”periaatsimik” soraarsitsinermut pissusiviusutigut tunuliaqutaasut tunngavigalugit toqqaasusnaanera taamaalillunilu naalasseriitsuliorneq pissutaarpiarpat naliliineq tunngavigalugu soraarsitsinermik toqqaannginnissaa erseqqissassallugu pingaartuuvoq.

Suliani toqqakkani arlalinni soraarsitsineq naliliinermik tunngaveqarnerseq naalasseriitsuliornermilluunniit pissuteqarnerseq imaaliillaannaq aalajangeruminaattarpoq. Tamatumunnga atatillugu suliaq nr. 5 assersuutitut innersuusutigaara. Suliami tassani A nalunaaruteqaqqaarani suliaqartannginneq pikkorlunnerlu pissutigalugit soraarsinneqarsimavoq. Taamaalilluni suliaq taanna pissutsinik naliliinermut tunngasumik (pikkorlussuseq pillugu apeqqummik) aamma pissutsinik naalasseriitsuliornermut tunngasumik (nalunaaruteqaqqaarani suliaqartannginneq/sulinngitsoortarneq pillugu apeqqummik) imaqarpoq.

Tamatuma pissuseqataa suliami nr. 13-imi atuuppoq. Tassani kommuni suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi ilaatigut allappoq A piffissap suliffiusup nalaani (isumaqatigiissuteqaqqaarani/akuerineqarani) aningaaseriviliarsimagami soraarsinneqassasoq. A-p oqarasuaammik angallattakkamik sulinermi nalaani ikumatitsisarsimanginnera, sullitanik assigiinnngitsitsisarnera, kommunip oqarasuaataanik namminerminut tunngasut pillugit oqaloqatiginninnernut atuisarnera suliffimmilu oqatsitsilertarnera kommunip taamatuttaaq innersuussutigai. Aningaaseriviliarneq pissutigalugu peqannginneq kommunillu oqarasuaataanik atuneq – taamaaliortoqaqqaannginnera A-mut erseqqissarneqarsimappat – pissutsinut naliliinermut tunngasutut taaneqartariaqarput, A-llu pisinnaasaqassusianik sullitanillu pinninnera pillugu apeqqut pissutsinut naalasseriitsuliornermut tunngasutut taaneqartariaqarluni. Kommunili allappoq A-p pisinnaasai ”annikippallaartut”, taamaattumillu manna tunngaviutittariaqarpara, tassalu soraarsitsinermut tunngaviusoq annertunertigut naliliinermik tunngaveqartoq, tamannali suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi aalajangiinermiluunniit erseqqissumik takuneqarsinnaanani.

Suliaq soraarsitsinermut tunngasoq sorleq pineqarnersoq suliap aallartinneraniilli kommunip erseqqissaasimanissaa – immikkoortumut matumunnga aallaqqaasius-sami aamma oqaatigineqartutut – suliap suliarineqarneranut aalajangiisusumik pingaaruteqarpoq.

4. Suliap soraarsitsinermut tunngasup ingerlanerani aqqusaagassat

Aallaqqaasiussami oqaatigineqartutut nalunaarusiara suliami soraarsitsinermut tunngasumi pingaarnertut aqqusaagassanut immikkoortiterniarlugu aalajangerpunga; tassalu suliap aallartisarneqarneranut (immikkoortoq 4.a), suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermut (immikkoortoq 4.b) aamma suliap aalajangiivigineqarneranut (immikkoortoq 4.c), tak. tulliuttut.

4.a Suliap aallartisarneqarnera/aallaqqaaserneqarnera

Suliaq qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinermut tunngasoq taamaattuunini pisutigalugu sulisitsisumit aallarnisarneqartussaavoq, taamaattumillu paasissutissat pisariaqartut taassuma pissarsiariniassavai, uppersarsaasersussavai naliliiffigalugillu, tak. tulliuttut.

4.a.i Suliamik paasissutissartalersuineq uppernarsaatinillu naliliineq

Pisortat paasissutissanik pisariaqartunik tunngavissaqartussaanerannik tunngavik – imaluunniit misissuisussaatitaanermik tunngavik – ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi aalajangiisuulluinnartumik tunngaviuvoq (inatsisikkut aalajangersa-gaanngitsoq). Pisortat paasissutissanik pisariaqartunik tunngavissaqartussaanerannik tunngaviup manna nassataraa, tassalu ingerlatsinermi oqartussaasoq suliami inatsisinik unioqqutitsisuunngitsumik eqqortumillu aalajangiisinnaassappat suliami pineqartumi paasissutissat pisariaqartut ingerlatsinermi oqartussaasup nammineq aallaavittut pissarsiariniartussaagai, taamaalillunilu tunngaviup siunertaa aamma tassaniippoq, tassalu *eqqortumik aalajangiineq*.

Oqartussaasoq suliami paasissutissat pisariaqartut pigineqalerpata aatsaat aalajangiissasoq pisortat paasissutissanik pisariaqartunik tunngavissaqartussaanerannik tunngaviup nassataraa. Paasissutissat suut suliami pineqartumi pisariaqartuunersut taamaattumillu oqartussaasumut pissarsiariniarneqassanersut apeqqummi inatsiseqartitsinikkut tunngavik oqartussaasup aalajangiinissaanut atuuttoq suliamilu pineqartumi pisimasut allat aalajangiisuupput.

Qinnuteqaataangitsumik soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiinerit sakkortuumik sunniutilittut isigineqarajuttarput, taamaattumillu misissuinerup qanoq annertutiginissaanik paasissutissallu pineqartut eqqortuunerisa qularnaatsuunissaannik pi-masaqaatit sakkortungaatsiarput, tak. Hans Gammeltoft-Hansenip allallu atuak-kiaanni ”Forvaltningsret”-imi 2002-meersumi quppernermi 226-mi Kaj Larsenip allaserisaa. Tassani aammattaaq oqaatigineqarpoq pissusiviusup pingaaruteqartup ilumuussusia nalornissutigineqarpat taassuma qulaajarniarneqarnera suliap suku-miisumik paasissutissartalersorneqarneranut ilaasoq, taamaalilluni paasissutissaq pineqartoq soraarsitsisoqassappat soraarsitsinermut tunngaviutinneqarsinnaanersoq uppernarsaatinik ileqquusumik naliliinikkut aalajangiivigineqarsinnaaqqullugu.

Qulaani oqaatigineqartut isumaqarput suliami paasissutissat pisariaqartut pigineqarnerisa kommunimit qulakkeerneqarsimanissaat pingaartuusoq. Qulaani taaneqartut aamma isumaqarput suliami paasissutissaq nalornissutigineqarpat – soorlu taassuma oqaasiinnartigut pissarsiarineqarsimanagera pissutigalugu – taanna ilumut tunngaviutinneqarsinnaanersoq isumaliutersuutigineqartariaqartoq.

Suliamik paasissutissartalersuineq pillugu apeqqut suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermut aamma tunngavilersuinermut ataqatigiinneqarluinnarpoq, tak. tullliuttuni 4.b aamma 4.c.iii. Tamatumunnga pissutaavoq suliamik paasissutissartalersuinerup paasissutissat suliamut attuumassuteqartut suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermut tunngaviusussat pissarsiarineqartussaanerat, suliamilu illua'tungiusup isumaanik tusarniaanerup aalajangiinermut aamma tunngaviusussaanera. Tamatumunnga atatillugu manna erseqqippoq, tassalu paasissutissat kommunip pissusiviusutut pingaartillugit isiginiagai soraarsinneqartumut paasissutissiissutigineqassasut, taamaalilluni pineqartup tamanna isummerfigisinnaaniassammagu, kommunillu tungaanit paasissutissanik kukkusunik paasissutissiisoqarsimappat paatsuuisoqarsimappalluunniit naqqqiissuteqarsinnaaniassammat.

Suliami paasissutissartalersuinermut ajornartorsiutitalimmut suliamilluunniit paasissutissartalersuinngitsuuissimanermut assersuut suliami nr. 19-imi takuneqarsinnaavoq. Suliami tassani pineqartoq tassaavoq inuk (A), sunngiffimmi sammisassaqartitsivimmi atorfeqartitaasoq. A sunngiffimmi sammisassaqartitsivimmi naammagittaalliuut kinaassutsimik isertuussiviusoq atsiorneqarsimannngitsorlu tunngavigalugu soraarsinneqarpoq. Kommunip pissutsinik naliliinini naammagittaalliummik taassuminnga pineqartup sunngiffimmi sammisassaqartitsivimmi pissusilersornera pillugu paasissutissanik arlalinnik imaqartumik tunngaveqartissimagnarpaa, matumani A-p atuisunik uumisaaralunilu qinngasaarisarmanera ilanngullugu eqqarsaatigalugu. Paasissutissalli taakku annerusumik erseqqissarneqarsimannngillat, naammagittaalliummullu tunuliaqutaasoq sukumiinerusumik paasissutissartalersorniarlugu kommuni iliuuseqarsimanani.

Uanga isumaga unaavoq suliamik taamatut paasissutissartalersuinerup soraarsitsineq ilumut pissutissaqarnersoq qularnartorujussuannngortikkaa.

Suliami nr. 18-imi (immikkoortumi 4.b.i-mi eqqartorneqartumi) kommuni – suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaareerluni aalajangeereerlunilu – paasitineqarpoq A suleqatini toqunniarlugu toqqaannartumik siorasaarisimannngitsoq, taamaattorli qunusaarisutut pissusilersorsimasoq. Pissusiviusunik qulaajaaniarluni suliap aallarnisaataasumik sukumiisumillu paasissutissartalersorneqartarnerata pingaaruteqassusia tamatuma erseqqissarpaa.

Suliami nr. 29-mi (immikkoortumi 4.b.iv-mi aamma eqqartorneqartumi) kommunip aalajangiineranit erserpoq suleqatit A-p suliamik naqitanngortitaanik tigu-saqarsimasunngooq taassuminnga innuttaasunut agguaanissaat ”ilimanarluinnar-toq” kommunip pingaartillugu isiginiarsimagaa. Kommunimi atorfeqartitaasut naqitanngortitamik agguaanarlutik oqarsimanersut suliami sukkulluunniit taku-neqarsinnaanngilaq. Tassalu isummat uppernarsarneqarsimanngitsut eqqoriaane-rillu kommunip aalajangiinerminut tunngaviutissimavai. A tamatuma saniatigut suleqatimi iliuuserisimasaannunngooq akisussaatinneqarpoq. Kommunip suliamik paasissutissartalersuina uppernarsaatinillu naliliinera nalorninarluinnartutut taasariaqarpoq.

Suliani siuliini taaneqartunisut sulianik paasissutissartalersuineq uppernarsaatinillu naliliineq inatsiseqartitsinikkut innarlitsaaliinissaq eqqarsaatigalugu eqqarsarnarto-qartutut isigisariaqarpoq, kommunillu suliani paasissutissat pisariaqartut pissarsia-rineqarnissaannik isumaginninnissaata pingaaruteqassusia erseqqissarlugu. Kom-munip (Sulisoqarnermut Immikkoortortaqaarfiup) paasissutissanik ass. allaffiup, suliffeqarfiup kommunimiluunniit immikkoortortaqaarfiup allap soraarsitsineq pil-lugu suliamut atatillugu saqqummiussaanic apequusiisumik isummerfiginnittar-nissaata pisariaqassusia tamatuma saniatigut erseqqissarneqarpoq.

Naggasiutitut oqaatigineqarpoq pisortat paasissutissanik pisariaqartunik tunnga-vissaqarnissaannik tunngavik innarlitsaaliinissamik qularnaveeqqutitut taaneqar-tartunut ilaasoq, taassumalu malinneqarnera aalajangiinerit ataasiakkaat inatsisinik eqqortitsisuuneranut eqqortuuneranullu annertumik ataatsimut pingaaruteqartoq. Taamaalilluni tunngavimmik taassuminnga sumiginnaaneq inatsiseqartitsinikkut amigaataassaaq annertoq, aalajangiinerup atuussinnaassuseqannginneranik aalla-vittut nassataqartussaq, tak. Karsten Revsbechip allallu atuakkiaanni ”Forvalt-ningsret – sagsbehandling”-imi 2014-imeersumi quppernerit 357 tullialu. Soraar-sitsineq pillugu suliami atuussinnaassuseqannginneq pineqartup suli atorfeqarti-taanageranik nassataqassaaq. Oqaatigaarali ass. eqqartuussivikkut misiliisitsinerup – soorunalimi suliami illua’tungeriit qanoq oqarnerat tunngavigalugu - pissutissa-qanngitsumik soraarsinneqartup atorfeqartitaaginnarnissamat taarsiullugu taarsii-vigineqarnera nassatarigajuttussaavaa, assersuutitut tak. Oluf Emborgip aamma Peer Schaumburg-Müllerip atuakkiaanni ”Offentlig arbejdsret”-imi 2010-meersumi quppernerit 497 tullialu.

4.a.i.a Allattuisussaatitaaneq pillugu immikkut oqaatigisassat

Isiginiagassat assigiinngitsut arlallit sukumiisumik taagoruminaassinnaasut allattuisussaatitaaneq pillugu malittarisassatigut ataatsimut aalajangersaavigineqarput. Isiginiagassatut taaneqarsinnaapput paasissutissiisarnermi isiginiagassat (paasitineqarsinnaatitaaneq pillugu apeqqut), sukumiisuutitsinermi isiginiagassat (tassalu oqartussaasup sulianik sukumiisumik suliarinninnera) nakkutilliinermi uppernaarsaersuinermilu isiginiagassat kiisalu tatiginassuseqarneq eqqarsaatigalugu isiginiagassat.

Ingerlatsinermi oqartussaasoq suliami pissusiviusut suliap aalajangiivigineqarneranut pingaaruteqartut pillugit paasissutissanik oqaasiinnartigut tigusaqartoq paasissutissanilluunniit taamaattunik allatut iliorluni paasisaqartoq paasissutissat imarisaat pillugit allakkiussasoq paasitineqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi § 6, imm. 1-imi allattuisussaatitaaneq pillugu aalajangersakkap nassataraa. Allattuisussaatitaanerli taanna paasissutissat suliami allagaatini allani takuneqarsinnaappata atuutinngilaq.

Allattuisussaatitaanermut inatsisikkut aalajangersagaasumut uiggiulluni inatsiseqartitsinikkut tunngavik nalinginnaasoq (inatsisikkut aalajangersagaanngitsoq) atuuppoq, tassalu ingerlatsinermi oqartussaasoq suliami iliuuserineqartut pingaaruteqartut tamaasa pillugit allakkiortussaataasoq, iliuuserineqartut taakku suliami allagaatini allani ilaariinngippata.

Innuttaasut – pisuni taakkunani atorfeqartitaasup – ingerlatsiviullu akornanni tatigeqatigiinnermik pilersitsisoqarnissaa ingerlatsiviup isumagissagaa ingerlatsinermi ileqqorissaarnerup aamma nassataraa. Tamanna ingerlatsiviup suliami susoqarsimaneranik qanorlu oqartoqarsimaneranik nalornissutiginnilersitsinaveersaarneratigut ilaatigut pilersinneqarsinnaavoq, tak. Hans Gammeltoft-Hansenip allallu atuakkianni ”Forvaltningsret”-imi 2002-meersumi quppernermi 642-mi Jens Olsenip allaaserisaa.

Allattuisussaatitaanerup malinneqanngiffiatut suliaq nr. 19 (immikkoortumi 4.a.i-mi eqqartorneqartoq) assersuutitut taaneqarsinnaavoq. Suliami tassani kommunip suliamut atatillugu oqaloqatigiinneq 21. januar 2013-imeersoq suliami il-lua’ tungiusup isumaanik tusarniaanermi innersuussutigisimavaa, oqaloqatigiin-nerup taassuma sukumiinerusumik imarisaa issuaaviginagu. Oqaloqatigiinneq taanna sumik imaqarsimanersoq pillugu allakkiamik suliami aamma nassaassaqan-

ngilaq. Taamaattumik isumaqarpunga kommunip pisumi taamaattumi oqaloqatigiinnerup imarisaa pillugu allakkiap pigineqarnissaa paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi § 6, imm. 1 tunngavigalugu isumagisimasariaqaraluaaraa, pingaartumik oqaloqatigiinnerup taassuma soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiinnermut tunngaviusutut ilaasimagunarnera pissutigalugu.

4.b Suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq

4.b.i Suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq pillugu ataatsimut oqaatisassat, matumani suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut annertusisamik pisussaaffeqarneq ilanngullugu eqqarsaatigalugu

Soraarsitsineq pillugu aalajangiisoqarsinnaalersinnagu soraarsinneqassamaartoq suliame illua'tungiusut isummaminik malittarisassatut pingaarnerpaatut tusarniaavigineqassaaq. Suliame sorleq (naliliineq tunngavigalugu soraarsitsineq/naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsineq) pineqarnerseq apeqqutaatilugu suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq eqqarsaatigalugu pissutsit assigiinngitsut atuupput. Suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq pillugu malittarisassat immikkoortumi matumani allaaserineqarput.

Suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq pillugu malittarisassat nalinginnaasut suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 19-imiupput, malittarisassallu taakku atorineqassappata suliame aalajangiiffiusussap pineqarnerata saniatigut suliame pissusiviusut pillugit paasissutissat *pineqarnerat*, paasissutissat taakkua suliame illua'tungiusumut pineqartumut *ajogusiiisuunerat* aamma paasissutissat taakkua oqartussaasumit pigineqarnerannik suliame illua'tungiusumit ilisimaneqarnerisa *ilimagineqarsinnaannginnerat* pineqassaaq.

Suliame pineqartumi suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffik atuuttoq erseqqissisinnerqarpat suliame illua'tungiusoq paasissutissarpiaat suliame tunngaviusut pillugit isummaminik tusarniaavigineqassaaq. Taamaalilluni suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaasussaataitanermi nalinginnaasumi paasissutissarpiaat kisimik pineqartunut ilaatinneqarput, taamaalillutillu soorlu suliame pissutsit inatsisilerinnermut tunngasut pineqartunut ilaatinneqaratik.

Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsisip saniatigut suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffik inatsisikkut aalajangersagaanngitsoq su-

liassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi malittarisassatigut aalajangersarneqartunit annertunerusoq atuuppoq. Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaa-sussaatitaaneq taanna, suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pissaaffik annertusisaq, Folketingip Ombudsmandiata sulinermini periaasia – ilaati-gullu ingerlatsinermi ileqqorissaarnermut innersuussummik ilallugu - eqqartuussi-viillu aqqutigalugit ineriartortinneqarsimavoq.

Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pissaaffik annertusisaq taanna suut pillugit - imaanngitsoq pisuni sorlorni - tusarniaasoqarnissaa eqqarsaa-tigalugu annertusisaavoq. Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pissaaffik annertusisaq taanna pisortani atorfeqartitaasumut aqutsinikkut naner-tuutaasumik qisuariaatit aalajangersimasut atorneqarnerannut atatillugu atuuppoq. Taamaalilluni Folketingip Ombudsmandiata erseqqissarlugu oqaatigaa pisortani atorfeqartitaasunik qinnuteqaataanngitsumik soraarsitsinerit pillugit suliani aalaja-ngersimasuni ”suliami pissusiviusut piinnarnagit aammali suliap inatsiseqartitsi-nikkut tunngavia pillugu suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarnermik inatsisikkut aalajangersagaanngitsumik tunngavik piosoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Suliami pineqartumi suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pissaaffik annertusisaq atuunnersoq naliliinermi pisoq oqartussaasumit qisuariarfigi-neqartussatut kissaatigineqartoq pissutsimut naalasseriitsuliornermut tunngasuun-nersoq imaluunniit naliliinermut tunngasuunersoq aallaqqaasiutitut paasiniarne-qassaaq, tak. immikkoortoq 3.b.

Oqartussaasup atorfeqartitaasoq *naalasseriitsuliorneq pissutigalugu* soraarsinneqas-sasoq kissaatigiguniuk sulisoq suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pissaaffik annertusisaq naapertorlugu suliami illua'tungiusutut isumaanik tusar-niaavigissavaa. Tamatuma pissuseqataa atuutissagunarpoq, oqartussaasup atorfe-qartitaasoq naalasseriitsuliornermut tunngasut pissutigalugit mianersoqquneqassa-soq kissaatigippagu.

Pisut *naliliinermit tunngasut* tassaapput – siusinnerusukkut oqaatigineqartutut – pisut atorfeqartitaasumut toqqaannartumik assuarinnissutaasinnaanngitsut qisua-riarnermut pissutaasut. Pissutsit naliliinermit tunngasut ilaatigut tassaasinnaapput suliaasaleqineq, sipaarniuteqarnerit, atorfeqartitaasup pikkorlunnera suleqatigiin-nermiluunniit ajornartorsiutit.

Pissutsit naliliinermut tunngasut tunngavigalugit soraarsitsineq eqqarsaatigalugu ilimagisariaqarpoq (pingaartumik Folketingip Ombudsmandiata periaasia tunngavigalugu) suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffik annertusisaq taamaallaat pisuni atorfeqartitaasup suleqatigiinnermi ajornartorsiutit imaluunniit pineqartup atorfigisamini pikkorluttuunera pissutigalugu soraarsinneqarfigisaani atuuttoq; tassa pisuni atorfeqartitaasup arlaatigut isornartorsiorneqarfigisaani.

Pisortani atorfeqartitaasoq pisoq naliliinermut tunngasoq alla pissutigalugu, soorlu suliassaaleqineq sipaarniuteqarnerillu pissutigalugit, soraarsinneqarpat suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffik annertusisaq atuutissanngilaq.

Ilimagisariaqarunarpoq suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffik annertusisaq inatsiseqartitsineq atuuttoq tunngavigalugu pissutsinut naliliinermut tunngasunut qisuariaatinik allanik, soorlu mianersoqqusinermik, atuiinnermi atuutinngitsoq. Tamatumali paarlattuanik, ingerlatsinermi ileqqorissaarnissamik tunngaveqarnerup nassatarisaanik oqartussaasoq naliliineq tunngavigalugu mianersoqqusinerit eqqarsaatigalugit suliani illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffittut annertusisatut tusarniaasariaqarpoq, tak. allaaserisami "Mere om partshøring i personalesager"-mi Jon Andersen aamma Elizabeth Bøggild Nielsenip allaaserisaat (Ugeskrift for Retsvæsenimi atuakkianut tunngasuni 2008-mi naqiterneqartumi qupperneq 175).

Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffik annertusisaq suliami pineqartumi atorneqassasoq aalajangerneqarpat suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq taanna oqartussaasup suliami pissusiviusut, inatsisilerinermut tunngasut oqartussaasullu pissusiviusunik inatsiseqartitsinikkut naliliinera pillugit allakkatigut nassuiaateqarneratigut pissaaq.

Oqartussaasup paasissutissarpiaat suut suliami ilaanerat pillugu nassuiaateqarnissaa *suliami pissusiviusut* pillugit nassuiaatip nassataraa.

Oqartussaasoq assersuutigalugu atorfeqartitaasup pikkorlunnera pissutigalugu soraarsitsissamaaruni atorfeqartitaasoq suliassaminik isumaginninnermini pikkorlunnersoq naliliinermi pissusiviusut suut pingaartillugit isiginiarsimanerlugit atorfeqartitaasoq nassuiaammimi nassuiaattariaqarpaa.

Piumasaqaatip taassuma manna aamma nassataraa, tassalu suliami pissusiviusut isumaqatigiinngissutigineqarpata pissutsit suut oqartussaasup pingaartillugit isigi-niarsimanerlugit atorfeqartitaasumut erseqqissassagaa.

Pissutsit suliami inatsisilerinermut tunngasut pillugit nassuiaat isumaqarpoq pissutsit inatsisilerinermut tunngasut suut suliami ilaatissimanerlugit oqartussaasup suliami illua'tungiusumut erseqqissassagaa. Tassani assersuutigalugu ilaasinnapput pissut-sit suliami illua'tungiusup atorfeqartitaaneranut tunngasut, matumani atorfeqarti-taasoq isumaqatigiissut (overenskomst) taamaappallu isumaqatigiissut taamaattoq sorleq tunngavigalugu atorfeqartitaanersoq ilanngullugu eqqarsaatigalugu.

Piumasaqaatinik pissutsinut suliami illua'tungiusup atorfeqartitaaneranut tunnga-sunik allaaserinnineq taamatuttaaq ilaatinneqarsinnaavoq. Atorfeqartitaasoq as-sersuutigalugu nipangiussisussaataitanerminik imminut atuuttumik unioqqutitsi-simappat nipangiussisussaataitanerup taassuma imarisaa oqartussaasup sukumiine-rusumik nassuiassavaa.

Oqartussaasup suliami pissusiviusunik *inatsiseqartitsinikkut naliliinera* pillugu nas-suiaat isumaqarpoq suliami pissusiviusut pissutsillu inatsisilerinermut tunngasut oqartussaasup ataqatigiississagai taamalu suliami naliliinerigallakkani pillugu nas-suiaateqassasoq. Oqartussaasup pisumi pineqartumi qisuariaammik sumik atui-niarnini atorfeqartitaasumut taamatuttaaq tamatumunnga atatillugu erseqqissassa-vaa.

Piumasaqaammut kingullermut tunngaviusoq tassaavoq atorfeqartitaasup ingerlat-sineq pillugu inatsiseqartitsinermi pisunut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavik eqqortinneqarsimanersoq naliliinissaminut periarfissaqartinneqarnissaa; tassalu atorfeqartitaasup iliuuserisimasaa qisuariaatillu oqartussaasup atorumasaa imminnut ataqatigiinneqarnersut.

Oqartussaasup – siusinnerusukkut oqaatigineqartutut – atorfeqartitaasoq taassuma nipangiussisussaataitanerminik unioqqutitsisimaneera pissutigalugu assersuutigalugu soraarsissamaaruniuk suliami pissusiviusut pissutsinut inatsisilerinermut tunnga-sunut (nipangiussisussaataitanerup allaaserineqarneranut) ataneqartinneqarlutik oqartussaasup naliliinera (naliliigallarnera) tunngavigalugu atorfeqartitaasup so-raarsinneqarneranik sooq kinguneqassanersoq atorfeqartitaasumut erseqqissartaria-qarpaa.

Taamaalilluni suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffik annertusisq imatut eqikkarneqarsinnaavoq, tassalu pisuni taassuma atorpeqarfigisaani oqartussaasoq atorfeqartitaasumut soraarsitsissamaarnermut tunngaviusoq pillugu allakkatigut nassuiaasiussasoq, tak. Oluf Emborgip aamma Peer Schaumburg-Müllerip atuakkiaanni "Offentlig arbejdsret"-imi 2010-meersumi qupperneq 52, makkuninnga imaqartumik:

- atorfeqartitaasumi pissutsit oqartussaasup pingaartillugit isiginiagai,
- oqartussaasup suliamik paasinninnerigallagaa,
- uppersaataasinnaasunik naliliinerit, aamma
- oqartussaasup suliami inatsiseqartitsinerimi apeqqutit pillugit isumaa, matumani inatsiseqartitsinerimi malittarisassat suut atorpeqassamaarnermut taakkulu suliamut pineqartumut qanoq sunniuteqarnermut ilanngullugit eqqarsaatigalugit.

Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq suliaq naliliinerimut naalasseriitsuliornermulluunniit tunngasuunersoq paasissutissanik imaqartariaqarpoq, tak. imikkooortumi 3.b-mi oqaaseqaatikka. Immikkooortitsineq taanna suliap suliarineqarneranut pingaaruteqarpoq, taamaattumillu suliap sorliup pineqarnera suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi oqaatigineqartariaqarluni.

Taamaalilluni soraarsitsinerit suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut annertusisamik pisussaaffeqarnermik piumasqaammi pineqartunut ilaatinneqartut pineqarpata suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq allakkatigoortumik ingerlanneqartariaqarpoq. Pisuni allani suliaassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 19 kisiat tunngavigalugu suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaviusussani tusarniaaneq oqaasiinnartigut ingerlanneqarsinnaavoq. Suliamili illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq torersuutitsinissaq uppersaasersuinissarlu pissutigalugit allakkatigoortumik nalinginnaasumik ingerlanneqartariaqarpoq. Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq oqaasiinnartigut qaqutigooraluartumik ingerlanneqassappat oqartussaasoq suliami tamanna pillugu allakkiortariaqarpoq, tak. Hans Gammeltoft-Hansenip allallu atuakkiaanni "Forvaltningsret"-imi 2002-meersumi Kaj Larsenip quppernermi 236-mi allaaserisaa.

Suliami nr. 1-imi A ilisimatitsissuteqarani takkutinnngitsoorsimavoq, taamaalillunilu pissutissaqarani sulinngitsoorneq pineqarluni. Taamaattumik naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsineq (peersitsineq) pineqarpoq taamaalillunilu suliaq suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffimmik tunngaveqarnermi pineqartunut ilaatinneqarluni. Suliami pissusiviusut, tassalu A-p qanga takkutinnngitsoorsimanera, kommunip suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermini innersuussutigai. Suliamili illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi atorfinitsitsinermi uppernarsaammut/isumaqatigiisummut (overenskomst) innersuussummik imaluunniit suliar tunngitsoorneq atorfeqartitaanermut tunngasunik annertuumik unioqqutitsinertut kommunip sooq isigineraa pillugu ataatsimut oqaaseqaatinik imaqaanngilaq. Oqaatigineqaannarpoq atorfeqartitaanermut tunngasut annertuumik unioqqutinneqarsimasut. Taamaalilluni suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut annertusisamik pisussaaffeqarnermik tunngaveqarnermik eqqortitsisuunngilaq, taamaattumillu suliami inatsisilerinermi tunngasunut kommunilluunniit taakkuninnga naliliineranut innersuussinerunani.

Kommuni suliami nr. 18-imi (immikkoortumi 4.a.i-mi aamma eqqartorneqartumi) peersitsissamaarneq pillugu suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermini allappoq A-p sulisoq alla toqunniarlugu sioorasaarsimagaa, kommunillu pisortamit allakkiaq tigusimasani pingaartillugu isiginiaraa, allakkiamillu tassangga ersertoq A suleqatigiinnermi ajornartorsiuteqartoq kiisalu kusanaatsumik ilumoorfiginninngitsumillu pissusilersorsimasoq. A-li pissusilersornermik taamaattumik qanoq iliorluni takutitsisimanersoq kommunip oqaatiginngilaa. Allakkiaq kommunip innersuussutigisaa aamma ilanngullugu nassiunneqaanngilaq. Suliami inatsiseqartitsinermi pissusiusut aamma innersuussutigineqarsimanngillat, tassami A-p pissusilersornera atorfeqartitaanermi pissutsinik sakkortuumik unioqqutitsinertut kommunip nalileraa kisiat innersuussutigineqarsimavoq. Taamaattumik suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq taanna amigaateqartutut taaneqartariaqarpoq.

Kommuni suliami nr. 20-mi suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi allappoq A ulluunerani paaqqinniffimmi atorfimmini pikkorluttuusoq, taamaattumillu nalinginnaasumik piffissalerlugu soraarsinneqassamartoq. Tamanna A-p meeqqat eqqarsaatigalugit pissusilersortarneranik tunngavilersorneqarpoq, tassami A meeqqanik oqaloqateqarnermini nipitoorujussuarmik oqaluttarmat meeqqanillu isornartorsiuisarluni. Tamannali sukumiinerusumik nassuiarneqarsimanngilaq. A

tamatuma saniatigut ataatsimiinnermi peqataasimangilaq, ullunilu marlunni taaneqartuni suliar tunngitsoorsimalluni. Suulli aalajangiisuunera, tassalu pikkorlunneq, suliar tunngitsoornerluunniit imaluunniit taakku marluutillugit taamalu naliliinnermut tunngasut naalasseriitsuliornerluunniit pissutigalugu soraarsitsineq pineqarnersoq, oqaatigineqanngilaq. Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq A-p pisortaata nalunaarutiginninnera tunngavigalugu aallartinneqarpoq. Nalunaarutiginninnerli taanna suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi paasissutissanit amerlanerusunik imaqarpoq, matumani A "pissutsiminik" allanngortitseqqullugu pisortap erseqqissaasarsimanagera ilanngullugu eqqarsaatigalugu.

Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq erseqqarlukulututut oqaatigineqartariaqarpoq. Taamaalilluni kommunip suliamik naliliigallarnermini sorpionik pingaartitsilluni isiginnissimanagera takujuminaappoq. Kommuni aalajangiinnermi namminerimi allappoq "pisortap (A) suleqatigisinnaanngikkaa", tamatumalu suleqatigiinnerni ajornartorsiuteqartoqarnera – imaanngitsoq pikkorlunnerpiaq kisimi - ilimanarsisippaa, tamannali suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi namminerimi takuneqarsinnaanngilaq.

Suliami nr. 23-mi kommunip A suliffeqarfimmi suliffigisamini atuisumut tiingavigalugu attaveqalersimanagera pissutigalugu peersissamaarsimavaa. A-li misiarpoq. Peersitsinnermut tunngavisoq tassaavoq A pillugu allakkatigut naammagittaalliut, naammagittaalliortullu kinaassutsini isertuukkumasimammagu tamanna kommunip akuersaarsimagunarpaa. Suliami allagaatini tamatuma saniatigut takuneqarsinnaavoq kommuni inummik A pillugu naammagittaalliorsimasumik A-llu suleqataanik oqaatiginnittarsimanagerit pillugit allakkiortoqartarsimasoq. Oqaloqatigiinnerni taakkunani A-p atuisumik attaveqarfiginninnera pillugu paasissutissat taaneqarput. A-li allakkiat taakku, paasissutissat allat naammagittaalliortulluunniit pineqartup kinaassusia pillugit paasitinneqarsimangilaq. Kiisalu suliami takuneqarsinnaavoq kommuni Facebookimi allagaasimasut naqitanngortinneqarnerinik tiggumisaqartoq, taakkulu A-p atuisullu attaveqarfigiingaatsiartarsimanagerannik ilimanarsisitsisuusut. Paasissutissat taakku A-mut aamma tusarniaatigineqarsimangillat.

Taamaalilluni A paasissutissat pingaaruteqartut kommunip suliamik naliliinerani ilaatinneqarsimasut pillugit suliami illua'tungiusutut isummaminik tusarniaavigneqarsimangilaq, taamalu paasissutissat taakku isummerfiginissaannut akerliler-

nissaannulluunniit periarfissaqarsimanani. Taamaattumik kommunip aalajangiin-
nerata tunngavia apeqquserneqarsinnaavoq.

Suliap nr. 26-p taaneqarnissaa pissusissamisoortutut aammattaaq isigaara. Suliami
tassani niviarsiaqqap ulluunerani paaqqinnittarfimmiittartup angajoqqaani oqalut-
tuussimavai perorsaasup atisami qaavisigut nalikkaani attuualaarsimagai. Kommu-
nip suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanerni niviarsiaqqap angajoqqaavi-
saluunniit aqqi taaneqarsimanngillat. Taamatut pisoqarsimaneragaanerata ullua
aammattaaq taaneqarsimavoq, taannali eqqunngitsoq kingusinnerusukkut paasi-
narsisimavoq. Taamaanneraaneq ilungersunartorujussuaq kommunip/ paaqqinnit-
tarfiup tusaanngitsuusaarsinnaanngisaa qisuariarfiginngitsoorsinnaanngisaalu pi-
neqarpoq. Taamaattorli A-p suliami paasissutissarpianik pineqartunik paasitinne-
qarnissaa aamma pingaartuuvoq, taakku isummerfigisinnaaniassammagit.

Kommuni suliami nr. 34-mi allappoq A peersissamaarneqartoq, pinerluuteqarsi-
masunik inissiisarfimmut inissinneqartussatut eqqartuunneqarsimanagera pissutigal-
lugu. Eqqartuussutip taamaattup kommunimi ilinniartitsisutut sulinermut atane-
qartinneqarsinnaannginnera kommunip suliami illua'tungiusup isumaanik tusar-
niaanermi innersuussutigaa. Tamanna atorfimmud naapertuuttumik ataqqinas-
suseqartumik tatiginassuseqartumillu pissusilersortarnissamik piumasaaqammud
(decorum-krav) innersuussinertut paasisariaqarpara, aamma tak. immikkoortoq
5.c. Atorfimmullu naapertuuttumik ataqqinassuseqartumik tatiginassuseqartumillu
piumasaaqat taanna suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi allaaserine-
qanngilaq. Isumaqaarpunga atorfimmud naapertuuttumik ataqqinassuseqartumik
tatiginassuseqartumillu pissusilersortarnissamik piumasaaqat taanna suliami il-
lua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi kommunip nassuiarsimasariaqaraluaraa,
matumani tamatuma A-p eqqartuunneqarnermi kingornatigut ilinniartitsisutut
atorfimiissinnaannginneranik sooq nassataqarnera ilanngullugu eqqarsaatigalugu.

Suliaq nr. 34 eqqarsaatigalugu aamma oqaatigineqarpoq kommunip suliami tassani
oqaasertalersuineq una atorsimagaa: "Peersitsissamaarneq isumaqarpoq atorfeqarti-
taanerit tusarniaanermud akissuteqarnissamud piffissaliussap naanerata kingorna
unissasoq (...)". Unga paasinninnera unaavoq taamatut oqaasertalersuineq soraar-
sitsisoqarnissaanik aalajangiisoqareersimasooq isumaqalersitsisinnaasoq. Taamatut
oqaasertalersuinerit pinaveersaarneqartariaqarput.

Kiisalu suliaq nr. 36 erseqqissarpara. Suliami tassani A nalinginnaasumik piffissal-lerlugu soraarsinneqassamaarpoq, A-p napparsimalluni sulinningittarnera suliffeqarfiup nalinginnaasumik ingerlanneqarneranut annertuumik ajoqutaasoq kommuni naliliimmat. A ”ukioq manna uteqqinnaviarunangitsoq” A-p aappaata oqarsimane-nera kommunip aammattaaq innersuussutigaa. Tamatumunnga atatillugu oqaati- gaara napparsimaneq aallaavittut tassaammat pissutissaqarluni sulinningitsoorneq, tamatumunngali peqatigitillugu kommuni isumaqatigaara oqarmat napparsimaneq pisuni aalajangersimasuni soraarsitsinermut suliamut attuumassuteqartumut tun- ngavilersuutaasinnaasoq, soorlu pissutsit sulisitsisumut tunngasut/suliffeqarfiup ingerlanneqarnera innersuussutigalugu, ass. tak. Oluf Emborgip aamma Peer Schaumburg-Müllerip atuakkiaanni ”Offentlig arbejdsret”-imi 2010-meersumi qupperneq 453. Isumaqarpungalu kommunip inatsiseqartitsinermik paasinninneq taanna suliami illua’ tungiusup isumaanik tusarniaanermi itisilerinerusumik oqaati- gisimasuuppagu tamanna naleqquttuusimassagaluartoq. Tamatuma saniatigut – pingaartumik suliap paasissutissartalorsorneqarneranut ataneqartillugu – A-p nap- parsimasutut qanoq sivilisutisumik sulisimannginnera kommunip sukumiineru- sumik erseqqissarsimasariaqaraluaraa. Tamanna A-p aappaata A-p qaqugu utersin- naaneramik suliami illua’ tungiusup isumaanik tusarniaanermi paasissutissiisutigi- simanerakkaminik ilumuunnginneraaneratigut erseqqissarneqarpoq.

Taamaalillunga oqaatigisariaqarpara suliani arlalinni uanga naliliinera malillugu suliami illua’ tungiusup isumaanik annertusisamik tusarniaaviusimasariaqaraluartu- ni suliami inatsilerinermut tunngasut innersuussutigineqartarsimanngitsut, ta- mannalugu eqqarsarnartoqarpoq. Inatsiseqartitsinikkut tunngavigisamut kommunip soraarsitsinermi tunngavigisaanut innersuussisoqarsimanngippat soraarsitsinerup pissutissaqassusia soraarsinneqassamaartup isummerfigiuminaatsissavaa. Tamatuma saniatigut paasissutissarpiaat (suliamut attuumassuteqartut tamarmik) pisuni arla- linni oqaatigineqartarsimanngillat. Kiisalu kommunip suliamik naliliigallarnerata – tassalu malittarisassat pissusiviusunut ataneqartillugit - inernilerneqarnera pisuni arlalinni erseqqarluttarluni.

Taamaalillunga kommunip suliami illua’ tungiusup isumaanik tusarniaanernut atatillugu erseqqissuliortarnissaata sukumiisumillu sulisarnissaata pingaaruteqassu- siisa erseqqissarneqarnissaat pisariaqartutut isigaara – tamannalu suliami inatsisile- rinermut aamma pissusiviusunut tunngasut, minnerunngitsumillu taakkuninnga naliliineq (naliliigallarneq) eqqarsaatigalugit atuuppoq. Tamatumunnga pissutaa-

soq tassaavoq suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanerup kommunip eqqortumik aalajangiisinnaaneranut aalajangiisuusumik pingaaruteqarnera, taamatuttaarlu suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanerup eqqortumik ingerlanneqartup suliamik suliarinninnermut atorfeqartitaasup sunniuteqarsinnaanera qulakkeertarlugu.

Tamatuma saniatigut matuma tikkuarneqarnissaa aamma pingaartuuvoq, tassalu aalajangiinerup atuussinnaassuseqannginnera suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq pillugu malittarisassanik saneqqutsinerup ataatsimut nassatarisussaaga, inatsiseqartitsinermimi innarlitsaaliinermi qularnaveeqqut pingaarutilik sumiginnarneqartarmat. Pisortanili atorfeqartitaasunik soraarsitsineq pillugu suliani Højesteretsip periaasia unaavoq suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi kukkuneq atuussinnaassuseqannginnermik taamalu (akissarsiaqarluni) atorfeqartitaanerup ingerlaannarneranik nassataqassanngitsoq, taamaallaalli aningaasanik taarsiiffigineqarnermik, tak. Karsten Revsbechip allallu atuakkiaanni "Forvaltningsret – sagsbehandling"-imi 2014-imeersumi qupperneq 361.

Kiisalu malugaara suliat toqqakkat arlaannaanniluunniit soraarsitsissamaarneq naliliineq tunngavigalugu soraarsitsiniarnerunersoq imaluunniit naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsiniarnerunersoq oqaatigineqarsimanngitsoq. Isumaqarpunga paasissutissaq taanna suliani soraarsitsinermut tunngasuni takuneqarsinnaasariaqartoq.

4.b.ii Sulisunik ikilisaaneq/sipaarniarneq pillugit immikkut oqaatigisassat

Suliat soraarsitsinermut tunngasut pissutsinik atorfeqartitaasumut tunngasunik pissuteqarajuttarput, sulianili sulisunik ikilisaanermut/sipaarniuteqarnermut tunngasuni pissutsit sulisitsisumut tunngasut pissutigalugit soraarsitsineq pineqartarpoq.

Suliassaaleqineq/sulisunik ikilisaaneq tassaavoq suliamut attuumassuteqartut pissutigalugit soraarsitsineq, sulisitsisorlu atorfeqartitaasut kikkut pinngitsoorneqarsinnaanerpaajunersut missingiussilluni naliliisinnaatitaallunilu naliliisussaataavoq. Taamatut missingiussilluni naliliisoqassappat oqartussaasup missingiussilluni taamatut naliliinissaminut sukumiisumik tunngavissaqarnissaa piumasqaataavoq. Taamaalilluni Højesteretsip eqqartuussutaani 12. september 1996-imeersuni (1996-imi "Ugeskrift for Retsvæsen"-imi quppernermi 1462-imi naqinneqartumi)

kommunip klinikassistentit pingasut akornanni ataatsimik soraarsitsiniarluni aalajangersimaneranut tunngasumi oqaatigineqarpoq taakku pingasut akornanni kia soraarsinneqarnissaanik aalajangiinermut tunngavinni sukumiisuni klinikassistentit pingasut ataasiakkaarlugit taakkualu suliassaat pillugit paasissutissat ilaasariaqartut.

Suliani pissutsit sulisitsisumut tunngasut pissutigalugit soraarsitsinernut tunngasuni – soorlu suliani sulisunik ikilisaanermut tunngasuni - piumasaaqaatit suliani soraarsitsinernut allanut aamma allani atuuttut assingi aammattaaq atuupput.

Aammattaaq imaappoq – suliassaqarfimmi/suliffeqarfimmi/oqartussaasumi ataa-siusumi atorfeqartitaasut tamarmik soraarsinneqanngippata – atorfeqartitaasumik pineqartorpiamik soraarsitsisoqarnissaa sooq toqqarneqarsimansoq oqaatigineqassasoq.

Kiisalu imaappoq soraarsinneqassamaartoq, soraarsitsisoqartinnagu, tamanna pillugu isumaanik tusarniaavigineqassasoq. Taamaalilluni Østre Landsretsip eqqartuussummi 25. april 2002-meersumi (2002-mi ”Ugeskrift for Retsvæsen”-imi quppernermi 1684-imi naqinneqartumi) oqaatigaa oqartussaasoq sipaarniuteqarneq pissutigalugu soraarsitsinernut atatillugu paasissutissat sipaarniuteqarnermut tunngasut sulisullu ataasiakkaat pillugit paasissutissat soraarsinneqartussap pineqartup toqqarneqarnerani pingaartillugit isiginiarneqarsimasut sulisunut ataasiakkaanut tusarniaatigissallugit pisussaaffeqartoq.

Suliani toqqakkani suliaq ataasiinnaq sulisunik ikilisaanermut tunngasuuvoq (suliaq nr. 16). Suliamit tassannga erserpoq A suliffeqarfimmi sulisimasoq, sulisulli ikiliartortinneqarmata pisortaqtigiit naliliipput sulisut pingasut soraarsinneqassasut. A tamanna pillugu suliami illua'tungiusutut isummaminik tusarniaavigineqarpoq. Suliamili illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi sulisut pingasut soraarsinneqassasut A-lu taakkununnga ilaasoq kisimi oqaatigineqarpoq. Taamaalilluni sooq A-rpiannuaq soraarsinneqassasoq imaluunniit kia soraarsinneqarnissaanik naliliineq eqqarsaatigalugu piumasaaqaatit/isiginiagassat suut kommunip pingaartillugit isiginiarsimanagerai oqaatigineqanngilaq.

Taamaalilluni suliami nr. 16-imi suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq malittarisassanut naapertuuttuunngilaq.

4.b.iii Nalunaarutiginnittut pillugit paasissutissanik pineqartut kikkuussusiinik ilisarnarunnaarsaasarneq pillugu immikkut oqaatigisassat

Immikkoortumi 4.b.i-mi oqaatigineqartutut oqartussaasut suliani soraarsitsinernut tunngasuni sulisut suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 19 tunngavigalugu isumaannik tusarniaaviginissaannut annikinnerpaaffiatigut pisussaaffeqarput. Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaviginninnissamut pisussaaffiup taassuma siunertaa tassaavoq atorfeqartitaasut sulianut suliami pissusiviusut pillugit paasissutissat suliami pissusiviusunut tunngasut oqartussaasup aalajangiinerminut tunngaviusunut ilaatinniagai pillugit oqaaseqaateqarfiginninnissaminut periarfisinneqarnissaat.

Inuit paasissutissanik suliami soraarsitsinermut tunngasumi ilaasunik tunniussisut aqqi pillugit paasissutissat suliami pissusiviusut suliap aalajangiivigineqarneranut pingaaruteqartut pillugit paasissutissatut suliap suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 19, imm. 1 tunngavigalugu aalajangiivigineqarneranut pingaaruteqartut suliami illua'tungiusumut ajoqusiisuugajuttartussaapput, tak. Folketingip Ombudsmandiata oqaaseqaatai Folketingip Ombudsmandiata 1999-imi ukiu-moortumik nalunaarutaani qupperneq 472 aamma 1971-imi ukiu-moortumik nalunaarutaani qupperneq 110.

Taamaattumik aallaavik tassaavoq paasissutissat taakku suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaatigineqassasut, allagaatinik paasissutissiinermi ilaatinneqanngitsoorsinnaasunut pineqartunut qaqutigooraluartumik ilaatinneqanngikkunik, tak. suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 19, imm. 2, nr. 4. Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 19, imm. 2, nr. 4 inatsimmi tassani kapitali 4-mut innersuussisuuvoq. Paasissutissani pineqartut kikkuussusiinik ilisarnarunnaarsaasarneq eqqarsaatigalugu kapitali 4-mi attuumassuteqarnerpaaq tassaavoq inatsimmi § 15.

Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 15 imaattunik oqaasertaqarpoq:

”§ 15. Suliassamut tunngasunik ilisimasaqarsinnaatitaaneq killiliiffigineqarsinnaavortaaq peqataasup allakkanik suliassamut tunngasunik ilisimasaqarnini nammineq iluaqutigiumallugu atuiumasinnaanermunik soqutiginninnera inuk taanna nammineq eqqarsaatigalugu imaluunniit inuinnaat allat pisortalluunniit soqutigisaat pissutiginerullugit minnerutittariaqartutut isumaqarfiginarpaa, aamma makku pissutigalugit

- 1) naalagaaffiup isumannaatsuunissaa illersorneqarnissaaluunniit,
- 2) naalagaaffiup nunani allani naalakkersuinikkut imaluunniit aningaasarsiornikkut soqutigisai, tamakkununga ilanngullugit naalagaaffinnut allanut pissaanilinnut imaluunniit naalagaaffiit assigiinngitsut soqutigisaannut tunngasut,
- 3) inatsisunik unioqquitsinernik pinaveersaartitsineq, paasiniaaneq imaluunniit eqqartuussisunut suliassanngortitsiniarneq, pinerlunnernut tunngasunik eqqartuussutit assigisaasalu naammassineqarnissaat kiisalu pinerluttunik imaluunniit ileqqussanik unioqquitsisunik suliassanngortitsiniarnerni pasilligaasut, ilisimannittut imaluunniit allat illersorneqarnissaat,
- 4) akileraartarnermut akitsuuteqartitsisarnermullu inatsisit naapertorlugit pisortatigut misissuineq, killilersuineq imaluunniit pilersaarusiortarneq imaluunniit iliuuserissa-
maakkatut eqqarsaatigineqartut, imaluunniit
- 5) pisortat aningaasanut tunngasutigut soqutigisaat, tamakkununga ilanngullugu pisortat niuernermik ingerlatsinerat.

Imm. 2. Imm. 1-imi taaneqartut allakkap ilaannaanut atortuuppata peqataasoq allakkap imarisaanik allanik ilisimatinneqassaaq.”

Takuneqarsinnaasutut imm. 1-imi aalajangersakkap aallaqqaataa paasitinneqarsinnaatitaanerup pisumi naliliisoqareerneratigut killissalersorneqarsinnaaneramik aataasimut aalajangersakkamik imaqarpoq.

Taamaalillluni taanna imatut paasineqarsinnaavoq paasissutissat, matumani soorlu nalunaarutiginnittup aqqa pillugu paasissutissat ilanngullugit eqqarsaatigalugit, paasissutissiinermi ilaatinneqanngitsoorsinnaasut, nalunaarutiginnittoq akiniarneqarsinnaasoq tunngaviutittariaqarpat, soorlu qunusaarinikkut, akornusersuinikkut, aserorterinikkut annersaanikkulluunniit (aamma tak. imm. 1, nr. 3, sulianik naalasseriitsuliornermut tunngasunik malersuinermit tunngasoq). Taamaattoqarsinnaanera paasiarlugu nalunaarutiginnittup aqqa paasissutissiisutiginneqarsinnaanersoq isummertoqannginnerani nalunaarutiginnittup oqartussaasumit oqaaseqaa-teqartinneqarnissaa pisariaqarsinnaavoq, tak. Niels Fengerip atuakkiaani ”Forvaltningsloven med kommentarer”-mi 2013-imeersumi qupperneq 460. Folketingip Ombudsmandiata qulaani taaneqartunut atatillugu oqaatigaa nalunaarutiginnittup arlaatigut akiniarneqarsinnaanerminik annilaanngatiginninnera naammanngitsoq, sutigut akiniaaniartoqarnerata pineqarnera aamma erseqqinngippat, tak. Folketingip Ombudsmandiata 2005-imi ukiumoortumik nalunaarutaani qupperneq 317 kiisalu Folketingip Ombudsmandiata 2011-mi ukiumoortumik nalunaarutaani suliaq 20-10.

Naammagittaalliortup/nalunaarutiginnittup kinaassusiata paasissutissiinermi pineqartunut qaqugukkut ilaatinneqanngissinnaanera Folketingip Ombudsmandiata siusinnerusukkut isummerfigisimavaa, tamatumunngalu atatillugu oqaatigalugu isiginiagassanik imminnut paarlangasunik pisumi naliliineq tassani apeqqutaasoq, matumani suliami illua'tungiusup soqutigisani isumagisinnaajumallugit nalunaarutiginnittup kinaassusianik ilisimanninnissaminik soqutigisaqarnera ilanngullugu eqqarsaatigalugu, tak. Folketingip Ombudsmandiata 1987-imi ukiumoortumik nalunaarutaani qupperneq 197 aamma 1996-imi ukiumoortumik nalunaarutaani qupperneq 93. Taamaalilluni oqartussaasoq pisumi naliliisussaataavoq, tamatumunngalu atatillugu manna pingaartuuvoq, tassalu paasissutissiinermi paasissutissanik suliasat suliarineqartarnerat pillugu inatsit tunngavigalugu ilaatitsinngitsoorinnaanermut periarfissaq annikitsuararsuusoq.

Taamaalilluni aallaavik erseqqilluinnartuq tassaavoq nalunaarutiginnittut aqqi pillugit paasissutissat oqartussaasup suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaatigisagai. Isiginiagassat aalajangiisuusut taamaaliornissaq ajornartikkaat oqartussaasoq pisumi nalileereerluni aatsaat naliliippat – tak. suliasat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 15 – paasissutissat oqartussaasumit suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaatiginngitsoorneqarsinnaapput.

Suliani nr. 23-mi aamma 26-mi suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasimannerni takuneqarsinnaavoq kommuni nalunaarutiginninnermik tigusaqarsimasoq, suliallu soraarsitsinermut tunngasut imminni nalunaarutiginninnerit taakku tunngavigalugit aallartinneqarsimasut.

Suliani taakkunanani sulisut nalunaarutigineqartut kikkut nalunaarutiginnittuunerinik paasitinneqanngillat. Taamaalillugit nalunaarutiginninnerit taakku kommunip kinaassuseq isertuullugu nalunaarutiginninnertut suliarisimavai, naak nalunaarutiginnittut kikkussusii kommunip ilisimasimagaluarai.

Uanga paasinninnera unaavoq nalunaarutiginnittup kinaassusiata sulisumit ilisimaneqarnera sulisup nalunaarutiginninnermik isummerfiginninnissaanut aalajangiisuulluinnartumik pingaaruteqartoq – taamaanngippammi suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaneq aamma asuleerneruinnarsinnaammat. Taamaattumik isumaqarpunga kommuni nalunaarutiginnittup kinaassusia isertuunneqarsinnaanersoq siunissami sukumiinerujussuarmik naliliisariaqartoq, kommu-

nillu naliliinermi tassani sulisup nalunaarutigineqartup paasissutissanik isummerfiginnissinnaanera assorsuaq pingaartillugu isiginiartariaqaraa.

4.b.iv Pissutsinik inatsisilerinermut tunngasunik inatsiseqartitsinikkut suussusilii-sarneq pillugu immikkut oqaatigisassat

Suliat toqqakkat ilaanni arlalinni atorfeqartitaasup naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsinneqarnera pineqarpoq, taanna inatsimmi malittarisassanik kommunip paasinninnera malillugu atorfeqartitaanermut ataneqartinneqarsinnaangitsumik unioqqutitsisimammat. Suliat taakku pinerluttulinerneq pillugu inatsimmik unioqqutitsinermut tunngasuunerupput, pisortanili atorfeqartitaasut pillugit inatsisinik immikkut ittunik, soorlu nipangiussisussaataitanermik, unioqqutitsinerit aamma pineqarsinnaapput, tak. tulliuttut.

Immikkoortumi 4.b.i-mi oqaatigineqartutut suliani naalasseriitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinernut tunngasuni suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamut pisussaaffik annertusisaq atuuppoq. Ilaatigut tassa imaappoq suliami pissusiviusuunnaangitsut aammali suliami inatsisilerinermut tunngasut kommunillu taakkuninnga naliiiviginninnera pillugit tusarniaasoqassasoq. Tamaalilluni atorfeqartitaasoq inatsimmi malittarisassamik unioqqutitsisimasoq kommuni isumaqaruni malittarisassat tunngaviginiarneqartut atorfeqartitaasullu malittarisassat taakku unioqqutissimagai kommunip sooq isumaqarnera pillugit nassuiaateqassaaq.

Suliaq nr. 29 (immikkoortumi 4.a.i-mi aamma 4.c.iii-mi eqqartorneqartoq) asser-suutitut taaneqarsinnaavoq. Tassani A-p kommunimi sulianik suliarinnittut atorfeqartitaasup suliami pineqartumi immersugassaq naqitanngortissimavaa. A oqarpoq tunniunneqartartut immikkut ittut qanoq iliorluni naatsorsorneqartassanersut nassuiaqqullugu kommunimi atorfeqartitaasunit allanit qinnuigineqarsimalluni. Tamanna A-p immersugassamik taassuminnga naqitanngortitsineranut pissutaasimavoq, taamaalilluni tunniunneqartartut qanoq iliorluni naatsorsorneqartarnerat suliaq pineqartoq aallaavigalugu suleqatiminut takutissinnaajumallugu, suliamilu paasissutissat imatut paasisariaqarpakka immersugassap assiliner A-p suleqatiminut taakkununnga tunniutissamaarsimagaa. Kommunip aalajangiinermini oqaatigaa taamaaliorneq kommunimi atorfeqartitaasut nipangiussisussaataitanerannik unioqqutitsinerusoq.

A-p paasissutissanik suliamut attuumassuteqartunik ingerlatitseqqilluni tunniussinera ilisimasanik avitseqatigiinnermut/ilinniartitsinermut atatillugu pisimavoq, paasissutissallu pigineqartut tunngavigalugit isumaqarpunga tamanna nipangiussisussaataaermik unioqqutitsinertut isigineqarsinnaanngitsoq, tassami A-p suleqatai aamma nipangiussisussaataasussaammata. Suleqataasut paasissutissanik inuinnarnut ingerlatitseqqillutik tunniussippata – taakkulu taamaaliornissaat kommunip ilimagisimavaa – tamanna nipangiussisussaataaermik unioqqutitsinerusussaavoq, A-li nipangiussisussaataaermik unioqqutitsisimassanani.

Kommunip pissutsinik inatsiseqartitsinikkut sukumiisumik naliliiviginninnerata qanoq pingaaruteqartiginera suliap taassuma takutippaa. Tamanna atuuppoq atorfeqartitaasoq kommunip inatsiseqartitsinikkut naliliineranik assortuinissaminut pisariaqartunik tunngavissaqarnera ilimagineqarsinnaagunangippat.

Pinerluttulerineq pillugu inatsisip unioqqutinneqarneranik apeqqut eqqarsaatigalugu sulianit arlalinnit erserpoq kommuni isumaqartoq sulisoq soraarsinneqartoq pinerluttulerineq pillugu inatsiseqartitsinermut tunngasunik unioqqutitsisimasoq, taamaattoqarneralu kommunip soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiineranut atatillugu tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pingaartillugu isigineqarluni ilaasoq.

Suliaq nr. 14 immikkoortortaqaarfimmi pisortap soraarsinneqarneranut assersuutitut taasinnaavara. Suliami tassani suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermit erserpoq soraarsitsinermut tunngavilersuutit ilaat tassaasoq A-p ullormi aalajangersimasumi ulloq sulinngiffissani annaasimallugu sulinermi immersugassamini allassimanera. Kommunip nangilluni oqaatigaa:

”Ulloq taanna piareersimasutut pigaartuuvutit, tamatumunnga tapeqartinneqarlutit. Tamanna pinerluttulerineq pillugu inatsit tunngavigalugu peqquserluuteqarnertut isigineqarpoq akuerineqarsinnaananilu.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Assersuut alla tassaavoq suliaq nr. 32, tassanilu A-p feriarnersiutit tarnikkut nappaatillittut innarluutillit najugaqatigiiffianni taartaasartutut nalunaaquttap akunermusiaqartutut atorfeqarnerminut peqatigitillugu tigusimallugit. Suliffissaaleqisuunermut uppernarsaat A-p feriarnersiutit tiguneqarnerannut atatillugu atsiorsimavaa. Kommunip suliami tassani makku oqaatigai:

”Ilumoorluinnarluni uppersartaatip atsiorneratigut pinerluttulerineq pillugu inatsimmi § 62 unioqquippat, taamaaliornikkummi suliffissaaleqisuullutit pisortanilli pisartakkanik tigusartagaqarnak sallullutit uppersaasimagavit. Taamaallutit suliffissarsiuussisarfik feriarnersiutinik peqquserlullutit tunniussitissimavat, aningaasanillu tigusinik pinerluuteqarsimallutit, taamaaliornikkullu pinerluttulerineq pillugu inatsimmi § 104 unioqquissimallugu. Tamanna Kommuneqarfik Sermersuup akuerisinnaanngilluinnarpaa.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Taamatut oqaasertalersuinerit atorfeqartitaasoq pinerluttulerineq pillugu inatsimik ilumut unioqquitsisimasoq isumaqalersitsisinnaapput. Pisumi pinerluttulerineq pillugu inatsimik ilumut unioqquitsisoqarsimaneramik aalajangersaaneq eqqartuussiviit kisimik pisinnaatitaaffigaat. Taamaalluni pisuni pinerluttulerineq pillugu inatsit unioqquittineqarsimasoq kommunip isumaqarfignisaani tamanna kommunip naliliinerigaa (naliliigallarnerigaa), naliliinerlu taanna kommunip atorfirmut naapertuuttumik ataqqinassuseqartumik tatiginassuseqartumillu pissusilersortarnissamik piunasaqaat pillugu isumaliutersuutaani ilaasoq takuneqarsinnaasariaqarpoq.

4.c *Suliamik aalajangiiviginninneq*

Soraarsitsissamaarneq pillugu suliap paasissutissartalersorneqarnerata suliamilu illua'tungiusup isumaanik tusarniaanerup kingornatigut kommuni suliami soorlu soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiisoqassanersoq naliliinissaminut pisariaqartunik tunngavissaqalersimasariaqarpoq. Imaassinnaavorlu soraarsinneqassamaartoq suliami illua'tungiusutut isummaminik tusaarniaavigineqarnerminut atatillugu paasissutissanik allanilluunniit kommunimut paasissutissanik amerlanerusunik pissarsiniartariaqalersitsisunik taamaaliortariaqarpallu suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaaqqittariaqalersitsisunik saqqummiussisoq, aamma tak. immikkoortoq 4.a.i.

Taamaalluni suliamik suliarinninnermi killiffimmi tassani aatsaat suliami inaarutaasumik aalajangiisoqarsinnaalissaaq. Kommunip ingerlatsinnermi oqartussaasutut suliap aalajangiivigineqarneranut atatillugu pissutsit assigiinngitsut immikkoortumi matumani iserfigisassakka isumaliutersuutigissavai. Suliani soraarsitsissamaarnernut tunngasuni suliap qanoq inernilerneqarsinnaanera suliaq aallartisarneqarniartorli isumaliutersuutigineqartariaqarpoq, taamatuttaarli suliaq soraarsitsinnermut tunngasoq pissutissaqanngitsumik aallartisarneqartariaqarani, inaarutaasumilli aalaja-

ngiineq oqaatigineqartutut aatsaat pisinnaavoq suliaq tamakkiisumik paasisstis-sartalersorneqareerpat.

4.c.i Pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavik

4.c.i.a Pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavik pillugu immikkut oqaatigisassat

Aallaqqaasiummi oqaatigineqartutut misissuinermi matumani kommunip suliani ataasiakkaani qisuariaatinik toqqaanera misissuiffiginiarnagu aalajangerpunga. Tassalu kommuni pineqartumik pissutissaqarluni soraarsitsisimanersaq peersitsisi-manersorluunniit sukumiisumik misiliiviginngilara, taamatuttaarlu kommunip sulisitsisutut missingiussilluni naliliinissamut annertungaatsiartumik periarfissa-qarnera paasillugu akueraara. Taamaakkaluartorli pisumut naapertuuttumik iliuu-seqartarnermik tunngavik kommunip eqqumaffigisussaavaa.

Pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngaviup manna nassataraa, tas-salu ingerlatsivik kissaatigisatut anguniagaq anguniarlugu akuliunnissamut assi-giinngitsunik toqqagassaqarpat ingerlatsivik akuliunnermik sakkukinnerpaamik toqqaanissaminut pisussaaffeqartoq, tak. Jens Gardep allallu atuakkiaanni ”For-valtningsret – almindelige emner”-mi 2009-meersumi quppernermi 264-imi Jens Gardep allaaserisaa. Tassa ilaatigut imaappoq ingerlatsivik pisariaqarneranit anner-tunerusumik nanertuutaasumik aalajangiinninnissaminut pisussaaffeqartoq. Taa-maalilluni aalajangiineq pisariaqartuullunilu pisumut naapertuuttuussaaq.

Aalajangiinerup pisariaqartuunissaanik pisumullu naapertuuttuunissaanik piUma-saqaatit nalinginnaasut suliani soraarsitsinernut tunngasuni suli ersarinnerupput, tassami soraarsitsineq tassaammat inatsiseqartitsinikkut kinguneritinneqarsinnaasut arlallit sakkortunersaat. Suliani soraarsitsinernut tunngasuni pisumut naapertuut-tumik iliuuseqartarnermik tunngavik soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiisoqan-ginnerani akuliunnerit sakkukinnerusut misilinneqaqqaassasut piumasaaammik nassataqarpoq, tak. Jørgen Mat-hiassenip atuakkiaani ”Forvaltningspersonellet – tjenestemænd og overenskomstansatte”-mi 2000-imeersuni qupperneq 160. Folke-tingip Ombudsmandiata suliataq suleqatigiinnermi ajornartorsiutinut tunngasut eq-qarsaatigalugit ass. oqaatigaa ”suleqatigiinnermi ajornartorsiutit oqartussaasup so-raarsitsisup soraarsitsinermi sakkukinnerusunik iliuuseqarnermigut aqqinniaara-

luarsimassagai”, tak. Folketingip Ombudsmandiata 1990-imi ukiumoortumik nalunaarutaani qupperneq 93.

Taamaalilluni oqartussaasup suliani sulinermit tunngasuni uparuaaneq imaluunniit pissusilersornermik allangortitseqqusilluni mianersoqqusineq siullertut iliuuserissallugit naammannersut isumaliutersuutigissavaa. Uparuaanerup (qilersuisuunnigitsup) paarlattuanik mianersoqqussuteqavinneq pisoqaqqinnerani sunniuteqartarpoq, taamaattumillu pisut qanoq ittuussusiat apeqqutaatillugu soraarsitsisoqassanersoq naliliinermi tunngavittut toqqaannartumik ilaasinnaalluni. Immikkoortumi 4.c.i.b-mi oqaaseqaatikka tamatumunnga atatillugu innersuussutigaaakka.

Kommunip soraarsitsisoqassappat sulisup soraarsitsinermit taarsiullugu allamut nuutsinneqarsinnaananeranut periarfissaqarnerisooq taamatuttaaq isumaliutersuuteqarnera pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngaviup aamma nassatarisariaqarpaa.

Pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavik aalajangiineq immini eqqarsaatigalugu aallaavittut naliliivigineqartariaqarpoq. Suliani soraarsitsinermit tunngasuni suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanissamat annertusisamik pissusaaffeqarnermi pineqartunut ilaatinneqartuni kommunip suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermut atatillugu qisuariaat sorleq atorneqassanersoq isumaliutersuuteqarnermi pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavimmik ilaatitsinissaa aamma pingaartuuvoq.

Sulianik toqqakkanik misissuininni pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavik eqqarsaatigalugu suliat nr. 5, 13, 21 aamma 31 immikkut maluginiarpakka.

Suliami nr. 5-imi (immikkoortumi 3.b-mi aamma eqqartorneqartumi) soraarsitsineq pissutissaqarani sulinngitsoorneq (naalasseriitsuliorneq) pissutigalugu imaluunniit pikkorlunneq (naliliineq) tunngavigalugu pisimanersoq siusinnerusukkut oqaatigineqartutut erseqqarluppoq, taakkulu akuleriisinneqarsimasorinarput. Pikkorlunnerli A-p soraarsinneqarneranut pissutaanerpaasimasooq ilimanartorujussuuvoq. Taamaattumik kommuni aalajangiinermini ilaatigut allappooq A-p pisinnaasqarnera ilorraap tungaanut ineriartorsimanngitsoq. Taamaalilluni A suliasat eqqarsaatigalugit nammineerluni suliasarsiortartuusimangilaq, suliasat qanoq aaqinneqassanersut apersuutigigajuttarlugu kiisalu ”qarasaasiat ersiginerarlugit”. A

sulinerminik pitsaanerulersitseqqullugu peqquneqarsimanersoq suliame paasissutisani takussutissaqanngilaq. Sulinngitsoortarnermik apeqqut eqqarsaatigalugu A pisortarisaminit akuerineqarani suliffimmit siusinnerusukkut sisamariarluni anisarsimavoq, kommunillu tamanna pissutissaqarani sulinngitsoornertut isigaa. Pisumi tassani A tamatuma inatsisinik unioqqutitsisuuneranik aamma ilisimatinneqarsimasorinanngilaq. Pikkorlunneq pissutissaqaraniluunniit sulinngitsoorneq pineqarnersoq apeqqutaatinnagu A-p soraarsinneqarnera – A-p iliuuserisaasa ”kusanaassusiat” isiginiarlugu – pisumut naapertuutinngitsutut issinnaavoq.

Suliami nr. 13-imi (immikkoortumi 3.b-mi aamma taaneqartumi) kommunip oqarasuaataanik A-p suliamut attuumassuteqanngitsumik atuisarnera piffissamilu suliffiusumi akuerineqarani/isumaqatigiissuteqarani aningaaseriviliarsimanagera soraarsitsinermit pingaartillugit isiginiarneqarsimapput. A tamanna pillugu ilisimatinneqarsimanngilaq. Tamanna tunngavigalugu isumaqarpunga soraarsitsineq pisumut naapertuuttuunersoq qularnartoq.

Suliami nr. 21-mi A suliffiup oqarasuaataanik angallattakkamik atornerluisimaneq pissutigalugu soraarsinneqarpoq. Atornerluineq qanoq annertutigisimanersoq soraarsitsinermit takuneqarsinnaanngilaq. Suliamit aammattaq erserpoq A-p oqarasuaat angallattagaq siusinnerusukkut atornerluttarsimagaa. A tamatuminnga ilisimatinneqarsimanersoq siusinnerusukkulluunniit atornerluisimaneq taanna kommunip qanoq iliorluni qisuariarfigisimanagera aamma takuneqarsinnaanngilaq. Taamaalilluni soraarsitsineq pisumut naapertuutinngitsutut issinnaavoq.

Suliami nr. 31-mi A suleqatigiinnermit ajornartorsiutit pissutigalugit soraarsinneqarpoq. Kommuni aalajangiinnermit allappoq A pisuni arlalinni sulisunik allanik toqqissisimajunnaarsitsisarsimasoq. Taamaalilluni A pisortarisani pillugu kusanaatsumik oqalussimavorooq, taamatuttaarlu A-p taanna ataatsimiinnermit assortarsimallugu. Tamannali A-p utoqqatsissutigisimavaa. Kiisalu A-p pisortarisani oqalorjuussimavaagooq. Aalajangiinnermit erserpoq A arlaleriarluni oqaloqatigineqartarsimasoq, taamatullu pissusilersornini allanngortissagaa ilisimatinneqarsimasoq. A-li pissusilersornerminik allanngortitseqqullugu mianersoqquneqarsimanersoq takuneqarsinnaanngilaq. A pissusilersornerminik allanngortitsinissamut naammattumik periarfissalernerneqarsimanersoq taamaattumillu soraarsitsineq pisumut naapertuuttuunersoq apeqqutaavoq.

Taamaattumik kommunip suliani sulisunut tunngasuni pisortaqatigiit qisuariaatini nanertuutaasunik isumaliutersuuteqarfigisaanni pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavimmik eqqumaffiginninnissaa pingaartuuvoq.

Naggasiutitut oqaatigineqarpoq pisumut naapertuuttumik iliuuseqartarnermik tunngavimmik eqqortitsinnginneq aalajangiinerup atuussinnaassuseqannginneranik nassataqarsinnaasoq. Højesteretsip eqqartuussutaa 27. august 1964-imeersoq” (Ugeskrift for Retsvæsen”-imi 1964-imeersuni quppernermi 714-imi naqinneqartoq) ilaatigut innersuussutigaa, tassanilu tarnikkut amigaatilinnik paaqqinniffimmi (åndsvageanstalt) paarsisoq soraarnerussutisialernagu soraarsinneqarsimavoq, ilaatigut napparsimasumik timaatigut annersitsilluni naveersisimanini pissutigalugu. Højesteret isumaqarpoq timikkut annersitsilluni naveersineq sakkortuumik pineqaatissiissutaasarisartoq, isumaqarlunili soraarsitsineq pisumut naapertuuttuunngitsoq.

4.c.i.b Mianersoqqussutit pillugit immikkut oqaatigisassat

Pisuni soraarsitsilluni qisuariaateqarnerup suliami pisunut attanneqarsinnaannginneranik tunngaviutitsiviusuni – tassalu pisumut naapertuuttumik iliuuseqartoqarneranik naliliinerup kingornatigut – sulisitsisup sulisoq pineqartoq mianersoqquneqassasoq tamatumunnga taarsiullugu toqqarsinnaavaa. Mianersoqqusineq naliineq tunngavigalugu iliuuserineqarsinnaallunilu naalasseriitsuliorneq pissutigalugu iliuuserineqarsinnaavoq, naleqqutinngitsumillu/kissaatiginanngitsumillu iliuuseqarnerup uparuarneqarnissaa siunertaralugu. Sulisoq pissusilersornermik kissaatiginanngitsumik allanngortitsinnginnermigut naalasseriiginnarpat tamanna soraarsitsinermik nassataqarsinnaavoq. Tamanna mianersoqqusinerup pisuni qalleqqiviusuni sunniuteqartitsivigineqarneranik taaneqartarpoq.

Tjenestemandiunngitsunik mianersoqqusinissamut inatsisitigut tunngavigisaa ingerlatsiviup sulisitsisutut inissisimanera aqutugalugu pingaarnertut aqutsisinnaitaanermiippoq.

Atorfeqartitaasup avoqqaarliutigineqarsinnaasumik pissusilersorneranik uparuaanerup (qilersuisuunngitsup) aamma uparuaanerup (erseqqissaasusup, naqqiinerup il.il.) – assersuutigalugu inortuilluni suliarortumik uparuaanerup aamma mianersoqqusinerpiaap – assigiinngissuteqarnerat kommunip eqqumaffigissavaa.

Taamaalilluni mianersoqqusineq suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsit tunngavigalugu aalajangiineruvoq, tak. tulliuttut. Tamatumali pissuseqataa uparuaanernut, erseqqissaanernut, naqqiineranut il.il. amerlanertigut atuunneq ajorpoq. Taakku tassaagajuttartussaapput pisortaasup atorfeqartitaanermut tunngasut isumagineqarnerat pillugu erseqqissaaneri. Taakkua tamanna aamma pissutigalugu atorfeqartitaasup kingusinnerusukkut sulinermut atatillugu suliap suliarineqarnerani uparuaaneq innersuussutigalugu soraarsinneqarneranik nassataqarsinnaanngilat; taakku mianersoqqusinertut pisunik qalleqqiisoqarnerani sunniuteqartitsivigineqarneq ajorput.

Naliliineq tunngavigalugu aamma naalasseriitsuliortoqarnera pissutigalugu mianersoqqusinerit suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsit tunngavigalugu aalajangiinerunerisa suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi aalajangersakkat malinneqarnissaat nassataarat, matumani suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasoqartussaanera ilanngullugu eqqarsaatigalugu.

Aqutsinermi nanertuutaasumik qisuariaatit eqqarsaatigalugit oqaaseqaatiga 2011-320-0001-imik nalunaarsuinermi normoqartoq, tak. ukiumoortumik nalunaarummi immik. 5.2.

Sulianik misissuininni malugaara kommuni suliat amerlanersaanni mianersoqqusuteqarfiusimasuni mianersoqqusineq sioqqullugu suliami illua'tungiusoq mianersoqqusineq pillugu tusarniaavigisarsimagaa. Tamannali suliani nr. 3-mi, 8-mi 17-imilu pisimannigilaq. Suliat taakkua assigiissutaat tassaavoq kommunip sulisoqarnermut immikkoortorta qarfiata mianersoqqusisusimannginnera, najukkamili immikkoortorta qarfiit/suliffeqarfiit pisortaasa mianersoqqusisusimanerat.

Taamaattumik isumaqarpunga najukkami immikkoortorta qarfiit/suliffeqarfiit pisortaasa suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi mianersoqqussutinut atatillugu piumasaqaatit pillugit sukumiisumik paasisutissinneqartarnissaat kommunip qulakkeertariaqaraa.

Tamatuma saniatigut malugaara mianersoqqussutit arlallit erseqqarlussimasut, taamaalillutik oqaasertalersorneqarneri pineqartut suut eqqortissagaat erseqqissaa-tigineqartut nalornilersitsisinnaallutik. Tamatumunnga atatillugu oqaatigaara ingerlatsinermi allagaatit erseqqissumik aalajangersimasumillu oqaasertalersugaasasut, nalornisoqartillugulu taakku qanoq paasineqarnissaat allattuusumut naner-

tuutaasumik nassuiarneqartassasut, taamaalilluni oqartussaasoq tassaassalluni nalornisoqartillugu pisuutinneqarsinnaasusaaq. Assersuutitut Karsten Revbechip allallu atuakkianni ”Forvaltningsret – sagsbehandling”-imi 2014-imeersumi quppernerit 300 tulluilu.

Kiisalu suliap nr. 35-p saqqummiunneqarnera pissusissamisoortut aammattaaq isigaara. Suliamit erserpoq kommunip sulisoq 19. november 2012-imi allakkatigit mianersoqqusimagaa, napparsimalluni sulinngitsooqattaarpallaarsimanera pissutigalugu. Mianersoqqussutit siusinnerusukkut oqaatigineqartutut pissusilersornermik naleqquttuunngitsumik/kissaatigineqanngitsumik uparuaanermi atorneqartarpoq. Mianersoqqussutit taamaallaat pisuni sulisumut avoqqaarliutigineqarsinnaasuni atorneqartariaqarpoq. Kommunilli allakkatigit mianersoqqussummini ilaatigit makku oqaatigai:

”[Kommunip] napparsimalluni sulinngitsoorneq pissutissaqarluni sulinngitsoornerusoq nalunngilaa. Napparsimanerli pissutigalugu sulinngitsuukulavallaartoqarnera suliffiup ingerlanneqarneranut ilinniartunillu ilinniartitsinermut akornutaalerpat kommuni suliqisuariartariaqarpoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Kommunip soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiinermini allakkatigit mianersoqqussut innersuussutigaa, kommunillu soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiinera imatut paasivara kommunip siusinnerusukkut mianersoqqussuteqarsimanini pingaartillugu isiginiarsimagaa.

Kommuni – siusinnerusukkut oqaatigineqartutut – isumaqatigaara oqarmat sulisoq napparsimanini pissutigalugu sulinngitsooqattaarpallaalerpat sulisitsisoq qisuariarsinnaasoq.

Mianersoqqussut tassaavoq qisuariaat, pissusilersorneq pineqartoq akuersaarneqanngitsoq pissusilersorerullu taassuma allanngortinneqarnissaa kissaatigineqartoq sulisitsisup sulisumut ilisimatitsiniarnermini sakkutut atorsinnaasaa. Taamaalilluni mianersoqqussut pissuserisamini sulisup atorffimminik ingerlatsinerani pissutsinik isorisarialinnik uparuaasuvoq.

Napparsimalluni sulinngitsoorneq inatsisinik aallaavittut unioqqutitsinerunngilaq, aallaavillu erseqqilluinnartoq unaavoq sulisoq napparsimanini pillugu avoqqaar-neqarsinnaanngitsoq. Taamaalilluni sulisup napparsimasup mianersoqquneqarnera

siunertaqarsorinanngilaq, ingerlatsinermilu ileqqorissaarnermut naapertuuttuunaviarani, matumani sulisunik mianerinnttumik ingerlatseriaaseqarneq ilanngullugu eqqarsaatigalugu.

4.c.i.c Peersitsineq pillugu immikkut oqaatigisassat

Suliat toqqakkat ilaanni arlalinni kommuni atorfeqartitaasup nalinginnaasumik mianersoqquneqarnissaanut taarsiullugu peersitsinissamik toqqaasarsimavoq. Peersitsisoqassappat suliami naalasseriitsuliortoqarsimanissaa piumasqaataavoq. Taamaalluni suliani soorlu isumaqatigiinnginnermut imaluunniit suleqatigiinnermi (nalinginnaasumik) ajornartorsiutinut tunngasuni peersitsisoqarsinnaavoq.

Peersitsineq aqutsinermi nanertuutaasumik qisuariaatit "sakkortunersaattut" isigineqarpoq. Tamatumunnga pissutaasoq tassaavoq atorfeqartitaanerup atorunnaarsinneqartarnera, tassalu imaappoq suliami illua'tungeriit akornanni ataqatigiinnerup ingerlaannartumik unitsinneqartarnera. Tamanna atorfeqartitaasumut isumaqarpoq pineqartup atorfeqartitaanini taamalu aamma isertitani (akissarsiani) piffissap sivikitsup iluani annaassagai.

Aallaqqaasiutitut oqaatigineqarpoq peersitsineq suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasoqareerneratigut aatsaat pisinnaasoq. Peersitsisoqassappat atorfeqartitaasup "annertuumik" sumiginnaasimanissaa aammattaq piumasqaataavoq. Tassa imaappoq atorfeqartitaasup sumiginnaanera sunaluunniit peersitsinermut pissutiginiarneqarsinnaanngitsoq. "Annertuumik sumiginnaaneq"-mik oqarnerup qanoq paasineqarnissaa atorfeqartitaasup atorfinitsinneqarnera pillugu isumaqatigiissummi (kontrakt imaluunniit overenskomst) aalajangersarneqarsimasinnaavoq. Taamaalluni suliat toqqakkat ilarpassuinit erserpoq pissutissaqarani sulinngitsoorneq annertuumik sumiginnaanertut isigineqartoq atorfinitsinneqarneq pillugu isumaqatigiissummi allassimasartoq. Taamaattumik kommunip annertuumik sumiginnaaneq pisuni taamaattumi tunngaviutissinnaallugulu peersitsisinnaavoq. Kommunilli "saamanerusumik" (sakkukinnerusumik) pineqaatissiineq atorneqassanerisooq isumaliutersuutigisinnaallugulu isumaliutersuutigisariaqarpaa, tak. pisumut naapertuuttumik iliuseqartarnermik tunngavik. Illua'tungaanili pisut imminnut assersuunneqarsinnaasut eqqarsaatigalugit naligiimmik pinnittarnermik tunngaviup isiginiarneqarnissaa aamma pisariaqarpoq, aamma tak. 4.c.ii-mi oqaaseqaatikka.

Pisut erseqqissut annertuumik sumiginnaanerup suuneranik atorfinitsitsineq pillugu isumaqatigiissutikkut nassuiaatitaqarfiusut saniatigut annertuumik sumiginnaaneq pineqarnerisq naliliisoqassatillugu suliani pineqartuni ataasiakkaani pisoq pillugu naliliisoqartarnissaa pineqarpoq. Missingiussilluni naliliinermi tassani isiginiagassat assigiinngitsorpasuit ilaasinnaapput, matumani ass. iliuuseqarnerup/iliuuseqanngitsoornerup ilungersunassusia, sumiginnaanerup pineqarnera atorfeqartitaasumut qanoq erseqqissimatiginersq, pisoq/pissusilersorneq akuerineqarsinnaanngitsoq atorfeqartitaasumut siusinnerusukkut paasitinneqarsimanersq ilaalu ilanngullugit eqqarsaatigalugit. Mianersqussuteqavinnerup qalleqqiilluni pisoqarnerani sunniuteqartinneqartarnera illua'tungaanilu atorfeqartitaanerup isumagineqarnera pillugu aqutsinikkut erseqqissaanerit nalinginnaasut pillugit imikkoortumi 4.c.i.b-mi oqaatigisakka tamatumunnga atatillugu aamma inner-suussutigaaakka.

Isiginiagassat taakku naliliinermi (eqqarsaatersuutitut) ilaasinnaasut tamarmik misissorneqarnissaat misissuineri matumani siunertarineqanngilaq. Atuakkiatut tassunga attuumassuteqartutut assersuutigineqarsinnaasuni ilaasut tassaapput Lars Svenning Andersenip atuakkiiani "Funktionærret"-imi 2011-meersumi quppernerit 817 tullialu, Ole Hasselbachip atuakkiiani "Lærebog i ansættelsesret og personalejura"-mi 2012-imeersumi 358 tulluilu kiisalu Oluf Emborgip aamma Peer Schamburg-Müllerip atuakkianni "Offentlig arbejdsret"-imi 2010-meersumi quppernerit 503 tulluilu.

Peersitsineq tamanna pillugu aalajangiisoqareerpat tamannalu atorfeqartitaasumut nalunaarutigineqareerpat (apuutereerpat) aatsaat atuutilissaaq. Tamanna nalunaarusiami Folketingip Ombudsmandiata 1990-imi ukiumoortumik nalunaarutaani quppernermi 339-mi naqinneqartumi erseqqissarneqarpoq, Ombudsmandillu tassani (quppernermi 389-imi) oqaatigaa nammineq paasinninnini unaasoq kingumoortumik sunniuteqartumik soraarsitsinissamut peersitsinissamulluunniit piginnaatitsisoqanngitsoq, aamma peersitsinissamut siusinnerusukkut pissutissaqarsimagaluarpalluunniit.

Sulianili nr. 1-imi aamma nr. 3-mi kingumoortumik sunniuteqartumik peersitsisoqarsimavoq, tassalu peersitsineq kommunip aalajangiineranit siusinnerusukkut pisimalluni. Tamanna kommunip siunissami eqqumaffigisariaqarjaa.

Peersitsineq pisumut sulisitsisup peersitsinermut tunngaviutitassatut kissaatigisaa-
nut peqatigitillugu aammattaaq pisinnaavoq. Taamatut pisoqanngippat atorfeqar-
titaasoq isumaqalersinneqarsinnaavoq pisoq sulisitsisup qisuariarfiginiannngikkaa.
Tamanna peersitsinerup atorfeqartitaanerup atorunnaarsinneqarnissaanik siuner-
taqarneranit aamma erseqqissarneqarpoq, taamaalilluni illua'tungeriit immikkut
pisussaaffigeqatigiinnerat ingerlaannartumik atorunnaartussaalluni, peersitsinissa-
mullu periarfissaq kingusissukkat atorneqarpat siunertaq taanna sumiginnarneqas-
salluni.

Suliaq nr. 3 tamatumunnga atatillugu innersuussutigeqqippara. Suliami tassani A
30. april aallarnerfigalugu suliar tunngitsoorsimavoq. A kommunimit 20. juni
2013-imi suliami illua'tungiusutut isummaminik tusarniaavigineqarpoq, pissutis-
saqarani suliar tunngitsoorsimanera innersuussutigalugu peersinneqassamaartoq
nalunaarfigalugu. Kommuni 28. juni 2013-imi aalajangiivoq A peersinneqarsima-
soq. Suliami takuneqarsinnaavoq A 30. april 2014-ip kingornatigut sulisimanngil-
luinnartoq. Suliami allaffigeqatigiittarnermi allagaasimasuni takuneqarsinnaasori-
narpoq pappiarat A-p peersinneqarneranut tunngasut A-p suliffiata 2013-imi ma-
jimi nassiussimagai, pappiaralli taakku tammarsimagunartut, taamaattumillu peer-
sitsisoqarnissaanik aalajangiinissap tungaanut piffissaq taama sivilutigisoq ingerla-
simasoq. Suliami pineqartumi A suliar toqqinnngilluinnarsimavoq, taamaattumillu
sulinermi pisussaaffini naammassisimanagu nalornissutiginaviarunarnagu.

4.c.ii Naligiimmik pinnittarnermik tunngavik

Ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi tunngavik, ”naligiimmik pinnittarner-
mik tunngavik”, kommunip aalajangiinermi aamma eqqumaffigissavaa. Suliat
annertuutigut assigiit assigiimmik suliarineqartarnissaat naligiimmik pinnittarne-
rup nassataraa; tassalu pissutsit imminnut assersuunneqarsinnaasut assigiimmik
suliarineqartassasut. Tassani ingerlatsiviup aalajangiinerisa assigiissaartuunissaannik
piumasaqaat ippoq. Malittarisassat taamaattuunertik pissutigalugu siunertaat u-
naavoq innuttaasut (atorfeqartitaasut) naligiimmik pineqassasut, kommunillu suli-
nermut atatillugu qisuariaatai ”imminnut ataqatigiinneqassasut”.

Takusinnaavarali kommunip suliani aalajangersimasuni imminnut imaaliallaannaq
assersuunneqarsinnaasutut isikkoqartuni inatsiseqartitsinikkut malitsigititanik assi-
giinngitsunik toqqaasarsimasoq. Assersuutitut taaneqarsinnaapput suliat nr. 1, 2, 3
aamma 6, taakkunanilu tamani suliar tunngitsoortarneq pissutigalugu soraarsitsiso-

qarsimavoq, suliamili nr. 1-imi 3-milu A peersinneqarpoq, A-li suliani nr. 2-mi 6-imilu nalinginnaasumik piffissaliinikkut soraarsinneqarluni.

Suliani ataasiakkaani isiginiagassanik inatsiseqartitsinikkut malitsigititap sorliup atorineqarnissaanut tunngavissaliisunik peqarsinnaanera eqqumaffigaara, taamatuttaarlu kommuni sulisitsisutut inatsiseqartitsinikkut malitsigititassaq eqqarsaatigalugu missingiussilluni naliliisnaalluni, kommunilli pissutsit imminnut assersuunneqarsinnaasut assigiimmik naliliivigineqartarnissaat ingerlatsinermi oqartusaasutut anguniartariaqarjaa.

Sulianik toqqakkanik misissuininni pisuni arlalinni (soorlu suliami nr. 5-imi, 10-mi 13-imilu) kommunip sulisoqarnermullu immikkoortortaqaqfiup mailikkut allaffigeqatigiittarsimaneranni takusinnaasarpara kommunip qisuariaataa suussanersoq (soorlu mianersoqqussut, nalinginnaasumik piffissaliilluni soraarsitsineq peersitsinerluunniit) sulisoqarnermut immikkoortortaqaqfiup apeqqutigisarsimagaa. Pisumi naliliinerup tamatigut pineqarnera qulaani oqaatigineqartutut eqqumaffigaara, kommunili ingerlatsivittut ataasiummat pissutsit imminnut imaallalaannaq assersuunneqarsinnaasut assigiimmik naliliivigineqartarnissaat anguniarneqartariaqarpoq. Taamaattumik sulisoqarnermut immikkoortortaqaqfik najukkami immikkoortortaqaqfinni/suliffeqaqfinni pisortat kisiisa aalajangiitinnagit suliani pineqartuni suup qisuariaatitut eqqortuuneranik immaqa uummaarinnerusumik ilitersuisariaqarpoq.

Kommuni suliami (nr. 24-mi) allakkatigut mianersoqqussutaareersimasumik soraarsitsininngortitsilluni allanngortitsisimasoq aamma malugaara. Kommunip qisuariaammik toqqaanera eqqarsaatigalugu ”erseqqinnerusumik malittassaqarnissaq” kommunip eqqumaffigigaa tamatuma takutippaa.

A suliami tassani soraarsissamaarneqarpoq, kommuni isumaqarmat A paaqqinniffimmi atorfeqaqfigisamini meeqqamik annersitsisimasoq. Pisup allanit isiginnittuuffigineqarsimangitsup ”sakkortussusianik” kommunip naliliinera A-p isumaqatiginngilaa. Pisoq taanna A-p pisortaqaqatigiinnut nammineq nalunaarutigisimavaa. A pisup tamatuma kingunerisaanik paaqqinniffiup pisortaanit oqaasiinnartigut mianersoqquneqarpoq. Pisortap tamanna kommunimut ilisimatitsissutigaa, kommunilli suliaq soraarsitsiniarnermut tunngasoq tassunga taarsiullugu aallartippaa, tassami mianersoqqusineq pineqaatitut sakkukippallaatut nalilerneqarmat. Taamaallilluni A mianersoqqussummut taarsiullugu soraarsinneqarsimavoq.

Tamanna imatut paasisariaqarpara – kommuni tunaartarisassanik pisortap taamatut mianersoqqussuteqarsinnaannginneranik aalajangersaasunik peqarsimanngip-pat/peqanngippat – kommunip aalajangiineq siulleq (mianersoqqussut) atorun-naarsissimagaa, nutaamillu (soraarsitsisoqassasoq) aalajangiisimasoq. Tamanna ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi aalajangiinerмик tunuartitsinertut taaneqartarpoq. Pisumi matumanisut ittumi tamanna ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi tunngaviit nalinginnaasut aallaavigalugit pisimavoq, taamaaliortoqas-sappallu piunasaqaataavoq tunuartitsinissamut naammattunik oqimaassuseqartu-nik tunngavissaqartoqassasoq, taamatuttaarlu aalajangiineq illua'tungiusumut i-luaqusiisoq nanertuutaasorluunniit pineqarnerisooq naliliinermi aamma ilaalluni. Taamaalilluni pisumi naliliineq pineqarpoq.

Ajornartorsiut sukumiinerusumik iserfiginngikkaluarlugu isumaqarpunga pisut qulaani taaneqartut kommunip eqqumaffigisariaqarai, soorlu pisut aalajangiinerup nalunaarutigineqareersup allanngortinneqarnissaanik sulisoqarnermut immikkoor-torta qarfiup kissaateqarfigisai.

Naggasiutitut oqaatigineqarpoq soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiinerup atuussin-naassuseqanngitsutut isigineqarnera suliame pineqartumi naligiimmik pinnittar-nermik tunngaveqarnermik sumiginnaanerup nassatarisinnaagaa.

4.c.iii Tunngavilersuisarneq

Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 22-kkut aalajangersarneqarpoq aalajangiineq allakkatigut nalunaarutigineqaruni tunngavilersuummik ilaqartinne-qassasoq, pineqartumut tamakkiisumik tapersiisuunngikkuni. Qinnuteqaataan-ngitsumik soraarsitsoqarnissaanik aalajangiinerit tamatigut allakkatigut nalunaaru-tigineqartariaqarput, ass. tak. Folketingip Ombudsmandiata nalunaarusiaani qup-perneq 358, Folketingip Ombudsmandiata 1990-imi ukiumoortumik nalunaaru-taani quppernermi 339-mi naqinneqartoq, aalajangiinerillu taamaattut pissusertik pissutigalugu suliame illua'tungiusumut tamakkiisumik tapersiisuunnginnamik suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi malittarisassat tunngavigalugit tunngavilersugaassapput.

Tunngavilersuisarnissamik piunasaqaat isiginiagassanik assigiinngitsunik arlalinnik pissuteqarpoq. Siullertut pingaarnertullu pineqartoq tassaavoq innuttaasup (ator-feqartitaasup) isiginiarneqarnera (mianerineqarnera). Taamaalilluni sukumiisumik

tunngavilersuut atorfeqartitaasup soraarsitsinermut tunngaviusumik paasinnissinnaaneranut – akuerinnissinnaanissaanullu – pisariaqartuuvoq. Taamaalilluni tunngavilersuisoqarnissaanik piumasaaqat ingerlatsivimmuut tatiginninnermik anner-tusaanissamik aamma siunertaqarpoq.

Tunngavilersuisoqartarnissaanik piumasaaqat tamatuma saniatigut matuminnga siunertaqarpoq, tassalu atorfeqartitaasup aalajangiinermut tunngaviusumik ilisima-saqarnissaata annertuumik pingaaruteqarneranik, taamaalilluni atorfeqartitaasooq (kattuffilluunniit taassuma ilaasortaaffigisaa) suliaq ingerlateqqinneqassanersoq naliliisinnaaniassammat.

Kiisalu inatsiseqartitsinikkut innarlitsaaliinermut tunngasoq aamma ilaavoq, tas-sami tunngavilersuisoqartarnissaanik piumasaaqatip oqartussaasoq suliami eqqor-tumik aalajangiiniarluni ilungersorerulersissammagu, oqartussaasormi taamaalil-luni aalajangiineq pillugu ”tunngavilersuinissaminut” pinngitsaalineqartarmat.

Eqikkaalluni oqartoqarsinnaavoq tunngavilersuisoqartarnissaanik pingaarnerusuti-gut piumasaaqatip imarisaa tassaasoq aalajangiineq pineqartoq soq imarisamisut imaqalersimanersoq nassuiaataanissaa, aamma tak. suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsit pillugu ilitersuummi 1994-imeersumi immikkoortoq 130. Tunngavilersuulli suliamut tunngaviusup oqartussaasullu isumaliutersuutaasa suku-miisumik issuarneqarnerannik imaqaasangilaq.

Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 24, imm. 1-ikkut aalajangersar-neqarpoq aalajangiinermut tunngavilersuut *inatsiseqartitsinermi malittarisassanut* aalajangiinermi tunngavigineqartunut innersuussummik imaqaassasoq. Missingius-silluni naliliineq pineqarpat tunngavilersuummi tamatumunnga peqatigitillugu pingaarnertut isiginiagassat *missingiussilluni naliliinermi* aalajangiisuusimasut oqaa-tigineqassapput. Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 24, imm. 2-kkut aammattaaq aalajangersarneqarpoq tunngavilersuut suliami *pissusiviusut* aalajangi-i-nermi pingaartillugit isiginiarneqarsimasut pillugit paasissutissat naatsumik nas-suiarneqarnerannik pisariaqarpat imaqaassasoq.

Inatsiseqartitsinermi malittarisassanut innersuussinnermik apeqqut eqqarsaatigalugu tamanna isumaqarpoq inatsiseqartitsinermi malittarisassat aalajangiinermi tunnga-viusimasut innersuussutigineqassasut. Suliat qinnuteqaataanngitsumik soraarsiti-nermut tunngasut inatsit tunngavigalugu aalajangerneqarajunngillat, assersuutiga-

luguli isumaqatigiissutit assigiinngitsut (overenskomster, ansættelseskontrakter) imaluunniit atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermi tunngaviit, matumani aqutsisinnaatitaaneq ilanngullugu eqqarsaatigalugu, tunngavigalugu aalajangerneqartarlutik. Taamaalilluni aalajangiinermi malittarisassat allassimasut (isumaqatigiissutit (overenskomster) il.il.) tunngaviutinneqarunik innersuussutigineqassaput. Inatsiseqartitsinikkut tunngaviit inatsisikkut aalajangersagaannngitsut – soorlu atorfirmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaat (decorum-kravet) – pineqarpata tamanna nassuiarneqassaaq, aamma tak. immikkoortumi 4.b.i-mi suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaasarneq pillugu oqaatigineqartut.

Suliat naliliineq tunngavigalugu soraarsitsinermit tunngasut – soorlu suliat atorfirmut naleqqutinnginnermit suleqatigiinnermiluunniit ajornartorsiutinut tunngasut - eqqarsaatigalugit missingiussilluni naliliinikkut – tassalu isiginiagassanik assigiinngitsunik oqimaalutaanikkut - aalajangiineq pineqartarpoq. Suliani taamaattuni suliasat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 24 tunngavigalugu tunngavilersuut pingaarnertut isiginiagassat suut pingaartillugit isiginiarneqarsimanersut nassuiaammik imaqassaaq. Taamatuttaaq – tamannalu suliat naalasse-riitsuliorneq pissutigalugu soraarsitsinermit tunngasut eqqarsaatigalugit aamma atuuppoq – pingaarnertut isiginiagassat suut pisortaqatigiit qisuariaammik toqqaanerat eqqarsaatigalugu pingaartillugit isiginiarneqarsimanersut oqaatigineqassaaq.

”Suliami pissusiviusut” eqqarsaatigalugit tunngavilersuut – qulaani oqaatigineqartutut – tamannalu pisariaqarpat, pisunut aalajangiinermi pingaartillugit isiginiarneqarsimasunut innersuussummik imaqassaaq. Suliami pissusiviusut pillugit paassutissat pisariaqanngissinnaapput, atorfeqartitaasumit ilisimaneqareernerat pissutigalugu, soorlu tassannga namminermit saqqummiunneqarsimanermikkut imaluunniit qularutissaannginnermikkut. Pissusiviusulli aalajangiineq eqqarsaatigalugu pingaaruteqarsinnaasut arlaliuppata, taakkuli ilaannaat pingaartillugit isiginiarneqarsimappata, tamanna tunngavilersuummi takuneqarsinnaasariaqarpoq. Taamatut pisoqartillugu pissusiviusunik allaaserinninneq tasaanerulersarpoq pingaartillugit isiginiarneqarsimasunik tunngavilersuummi oqaatigininneq. Tamanna Hans Gammeltoft-Hansenip allallu atuakkianni ”Forvaltningsret”-imi 2002-meersumi quppernermi 560-imi imatut eqikkarneqarpoq:

”Ataatsimut oqaatigineqarsinnaavoq suliami pissusiviusut amerlanerujartortillugit pissusiviusut ilaasa sorliit aalajangiinnermi pingaartillugit isiginiarneqarsimanerisa erseqqissumik nassuiarneqarnissaat pisariaqartinneruleriartortartoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Pisuni kommunip atorfeqartitaasullu isumaqatigiinnigissutigisaanni aalajangiinnermut tunngavippiaasup oqaatigineqarnissaa immikkut ittumik pingaaruteqarpoq.

Tunngavilersuut pisut qanoq ittuussusiat apeqqutaatillugu atorfeqartitaasup suliap suliarineqarnerani akerliliissutitut saqqummiussaanik ataatsimut isummerfiginnittuusariaqarpoq. Imaanngilarli kommuni atorfeqartitaasup akerliliissutitut saqqummiunniagai tamaviisa pillugit oqaaseqaateqarnissamut pissusaafeqartoq, akerliliissutilli tunngavissaqarpata kommunip taakku isummerfigisariaqarai ilimagineqarpoq.

Kiisalu tunngavilersuut taamaattuunini pissutigalugu erseqqissuullunilu paasiunartuussaaq.

Suliami nr. 16-imi (immikkoortumi 4.b.ii-mi eqqartorneqartumi) sulisunik ikilisaanermut tunngasuni aalajangiinnermut tunngavilersuut malittarisassanut naapertuuttuunngilaq, tassami A-p sooq soraarsinneqarnera pillugu tunngavilersuummik imaqaannginnami.

A suliami nr. 17-imi suleqatigiinnermi ajornartorsiutit pissutigalugit soraarsitsisamaarneq pillugu suliami illua'tungiusoq isummaminik tusarniaavigineqarsimavoq, taamatuttaarlu A oqaloqatigineqarnermini pisortaasumut kamarujussuarsimavoq soorasaarisimallunilu. A oqaaseqaamminik saqqummiussivoq, matumani qisuariarnini pisortaasup oqaloqatigiinnermi paatsoorsimagaa ilanngullugu oqaatigalugu. Aalajangiinnermili immiini taamaallaat oqaatigineqarluni A-p oqaaseqaatai naliliiniarluni suliniuteqarnermi ilanngullugit isiginiarneqarsimasut. Taamaalilluni A-p akerliliissutai kommunip isummerfigisimannilai. Kommunip tamatumunnga taarsiullugu A-p siusinnerusukkut mianersoqquneqarsimanera tamatuma saniatigut isiginiarsimagunarpaa. Taamaalilluni soorasaarisimaneq imaluunniit suleqatigiinnermi ajornartorsiutit ataatsimut – imaluunniit taakku ataatsimoortillugit - kommunip soraarsitsinissaminik aalajangiinnermini tunngavilersuutigisimanerai erseqqarluppoq.

Kommunip suliame nr. 18-imi aalajangiinera tunngavilersuummik imaqaanngilaq. Suliame illua'tungiusup isumaanik qanga tusarniaasoqarsimaneranik paasissutis-siissutigineqartut saniatigut taamaallaat makku oqaatigineqartut:

”Nalunaarfigineqassaait pisortaqatigiit ingerlaannartumik atuutilersumik peersinniarlutit aalajangiimmata, illit tunginnit sumiginnaaneq pissutigalugu.” (Atorfeqarfimmi nut-sigaavoq)

Taamaalilluni suliame inatsiseqartitsinikkut pissusiusunut pissusiviusunulluunnit innersuussisoqarsimanngilaq, A-lu sooq soraarsinneqarner-soq paasissutissanik peqarani. Taamaalilluni kommunip aalajangiinera suliassat suliarineqartarnerat pillugu tunngavilersuisoqarnissaanik inatsimmi piumasaqaatinik eqqortitsisuunngilaq.

Suliame nr. 19-imi (immikkoortumi 4.a.i-mi aamma eqqartorneqartumi) paasissutissat kommunip suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi soraarsitsis-samaanermut tunngaviusutut oqaatigisai A-p suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermut akissummini assortorpai. Aalajangiinermut tunngavilersuummi taamaallaat oqaatigineqarpoq ”suliame illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermut akissut pisortaqatigiinnut saqqummiunneqarsimasoq”. Taamaalilluni A pillugu naammagittaalliuut kommunip pingaartillugu sooq isiginiarsimaneraa A-lluunniit akerliliissutai sooq pingaaruteqartutut isigineqarsimannginner-sut tunngavilersuisoqarsimanngilaq. Taamaalilluni suliame tunngavilersuut suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi naapertuutinnngitsutut isigineqartariaqarpoq.

Ajornartorsiutip taassuma assinga suliame nr. 23-mi (immikkoortumi 4.b.i-mi aamma eqqartorneqartumi) atuuppoq, tassami A-p akerliliissutaasa pisortaqatigiinnut saqqummiunneqarsimanerat taakkuli pisortaqatigiit naliliinerannik allannngortitsisuunnginnerat naatsuararsuarmik innersuussutigineqarsimammat. Kommunip tamatumunnga tunngavilersuutitut oqaatigaa A-p atuisumut tiingasimane-ra ilisimannittut uppernarsarsinnaagaat. Ilisimannittulli kikkut, taakku paasissutissanik sunik saqqummiussisimanersut ilisimannittulluunniit taakku oqatigisat kommunip pingaartillugit sooq isiginiarnerai aalajangiinermi oqaatigineqanngilaq. Taamaattumik aalajangiineq taanna suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi malittarisassanik eqqortitsisuunngilaq.

Tamatuma pissuseqataa suliame nr. 29-mi (immikkoortumi 4.a.i-imi aamma eqqartorneqartumi) atuuppoq. A-p akerliliissutai kommunip suliame tassani isum-

merfigingilai, allaannarlunili A-p akissutaa pisortaqatigiinnut saqqummiunneqar-simasoq.

Suliap nr. 36-p immikkut taanissaa aamma pingaartillugu isiginiarpara. Kommuni-p tunngavilersuutaa inatsisilerinermi pissutsinut pissusiviusunulluunniit inner-suusummik imaqqanngilaq. Kommunip suliama illua'tungiusup isumaanik tusaar-niaanera/soraarsitsissamaarluni allagai taaneqarput, taakkununnngali innersuussineq pineqarani. Taamaalilluni kommunip aalajangiinera erseqqissumik amigaateqartu-tut isigineqartariaqarpoq. Soraarsitsisoqarnissaanik aalajangertoqarnerata aalaja-ngiinermi immini pisarnera tamatumunnga atatillugu erseqqissassallugu pingaar-tuuvoq. Taamaalillutik kommunip suliama aallarnisaanermut atatillugu naliliineri suliamilu illua'tungiusup isumaanik tusarniaanera apeqqutaatinnagit isiginiarne-qartut naliliinerillu taakku aalajangiineq aqqutigalugu apuunneqartussaapput.

Kommunip tunngavilersuummik sukumiisumik atorfeqartitaasumut nalunaarute-qarnissaminik qitiutitsinissaata pingaaruteqassusia assersuutitut qulaani taaneqartut takutippaat. Immikkoortumut matumunnga aallaqqaasiummi oqaatigineqartutut tunngavilersuut arlalinnik siunertaqarpoq. Taamaalillutik tunngavilersuinissamik piumasaqaatit eqqortumik aalajangiisoqarnissaa qulakkeereqataaffigissavaat, taa-matuttaarlu atorfeqartitaasoq soraarsitsinermut pissutaasumik nassuiaanneqartus-saalluni.

Aalajangiineq malittarisassat naapertorlugit tunngavilersorneqarsimanngippat in-narlitsaaliinissamik malittarisassaq pingaartoq sumiginnarneqarsimassaaq, aalaja-ngiinerullu atuussinnaassuseqannginnera tamatuma nassatarisinnaavaa.

5. Pissutsit ataatsimut tunngasut

Aallaqqaasiummi oqaatigineqartutut suliama toqqakkanik misissuinerimut atatil-lugu pissutsit ataatsimut tunngasut arlallit oqaaseqaateqarfigineqartariaqartutut isigisakka malugaakka.

5.a Oqaatsit/taaguutit aalajangersimasumik atorneqartartut

Sulianik toqqakkanik misissuininut atatillugu malugaara pisuni aalajangersimasu-ni oqaatsit/taaguutit aalajangersimasumik atorneqartussat kukkusumik atorneqar-tarsimasut.

Suliat nr. 5 aamma 21 assersuutitut taaneqarsinnaapput. Kommuni suliani taak-kunani allappoq soraarsinneqassamaartoq piffissami suliami illua'tungiusup isu-maanik tusarniaaviusumi "suliunnaarallartinneqartoq". Kommuni imatut paasisa-riaqarpara pineqartoq suliami aalajangiisoqarnissaata tungaanut suliartussanngit-soq; tassalu sulisussaatitaajunnaarsinneqartoq. Kisianni "suliunnaarallartinneqar-toq/suliunnaarallartitsineq" atorfinitsitsisarneq pillugu inatsiseqartitsinermi pisumi atorfeqartitaasup piffissaligaalluni soraarsinneqarfigisaani atorneqartarpoq, tassanilu sulisitsisup aalajangertarjaa atorfeqartitaasoq piffissami soraarsitsinissap tungaanut ingerlasumi sulissanngitsoq. Taamaalilluni suliunnaarallartitsinermi piffissaq so-raarsitsisoqarnissaanik aalajangiinerup kingornatigut suliap ingerlavigisaa kisimi pineqartarpoq. Pisuni atorfeqartitaasup piffissami suliami illua'tungiusup isumaan-ik tusarniaaviusumi sulisorineqarnissaanik kommunip kissaateqarfiginngisaani atorfeqartitaasoq suliartussanngitsoq imaluunniit sulissanngitsoq kommunip ator-feqartitaasumut nalunaarutigisariaqarjaa.

Suliunnaarallartitsinerli kommunip suliani arlalinni eqqortumik atortarsimavaa, taamaalillunilu suliani marlunni kukkusumik atuisimanerup tamatigut kukkusum-ik atuisoqartarsimannginnissaa ilimanarsisippaa. Taamaakkaluartoq oqaat-sit/taaguutit eqqortut atorneqartarnissaat kommunip eqqaamasariaqarjaa, paat-soornerit pinngitsoortinneqarsinnaaqullugit.

Kiisalu sulianik toqqakkanik misissuininna malugaara kalaallisut allagaatini oqaat-sit/taaguutit pisuni aalajangersimasuni kukkusumik atorneqartarsimasut, taamaa-lillutik atorfeqartitaanermut tunngasunik atorunnaarsitsinerit assigiinngitsut akule-riisinneqartarsimallutik.

Taamaalilluni suliani aalajangersimasuni "soraarsitsineq" (soraarsitsinertut paasil-lugu) soraarsitsissamaarneq pillugu/suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaallu-ni allakkani aalajangiinernilu kalaallisut allakkani tamatigut atorneqartarsimavoq, naak peersitsineq pineqarpiaraluartoq, ass. tak. suliaq nr. 32.

Paarlaassuinerit/erseqqarluttut taamaattut atorfeqartitaasup inatsiseqartitsinikkut inissisimaneranik nalornissutiginnilersitsisinnaapput, taamaattumillu kalaallisut allakkani oqaatsit/taaguutit eqqortut atorneqartarnissaat kommunip eqqumaffigi-sariaqarjaa.

5.b Soraarnej pillugu isumaqatigiissutit pillugit immikkut oqaatigisassat

Sulianik toqqakkanik suliarinninninni suliaq nr. 13 (immikkoortumi 3.b-mi aamma eqqartorneqartoq) kommunip soraarnermi isumaqatigiissutinik atuinera eqqarsaatigalugu maluginiarpara.

Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaalluni allakkani kommunip oqaatigaa A kommunip soraarsissamaaraa soraarnermilu isumaqatigiissuteqartoqassasoq kommunip siunnersuutiginiaraa. Soraarnermi isumaqatigiissut taanna "soraarnissamut piffissaliussamik" sivitsukkamik ilaatigut imaqarpoq. Suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi tamatuma saniatigut makku oqaatigineqarput:

"Atorfeqartitaanerup unitsinneqarneranut atatillugu akerliliissutaasinnaasut assortuussutaasinnaasullu tamaasa tamakkiisumik inaarutaasumillu aalajangiivigalugit illua'tungeriit soraarnej pillugu isumaqatigiissuteqarput." (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

A suliaq pillugu oqaaseqaatiminik saqqummiussivoq, taakkuli soraarnej pillugu isumaqatigiissut pillugu apeqqummut attuumassuteqaratik. A-p isumaqatigiissut taanna akuerisimagaa arlaatigut aamma takussutissaqanngilaq. A soraarsinneqassasoq kommuni tamatuma kingornatigut aalajangiivoq. Kommuni tamatuma saniatigut allappoq soraarnermi isumaqatigiissut ilaatigut siornatigut taaneqartutut oqaasertalik suliarineqassasoq pisortaqatigiit aalajangertut.

Isumaqatigiissutip – taamaattuunini pissutigalugu – illua'tungeriinnit marlunnit – isumaqatigiissutaanera erseqqissassallugu pingaartuuvoq. Taamaattumik isumaqatigiissut, matumani isumaqatigiissummi atugassarititaasut atorfeqartitaasup inatsiseqartitsinikkut inissisimaneranik ajornerulersitsisut ilanngullugit eqqarsaatigalugit - kommunip illua'tungaannarsiorluni aalajangersarsinnaanngilaa. Tamanna atuuppoq atorfeqartitaasoq pisinnaatitaanermi sivilisunerusumik akissarsiaqartinneqarnermigut "taarsiivigineqarnerasoq" apeqqutaatinnagu. Taamaalluni A-mut isumaqatigiissut pineqartoq isumaqatigiissutigineqarsimanngitsutut isigineqartariaqarpoq, "isumaqatigiissutillu" imarisai kommunip kingusinnerusukkat atortusaatinniarsinnaanagit.

Tamatuma saniatigut kommunip suliami allaffigeqatiginnittarsimanerani allagaasunit ersepoq kommunip paasinninnera unaasoq suliap suliareqqinneqarnissaata suliami illua'tungiusunit piumasaaqatigineqarsinnaannginnera isumaqatigiissutip nassatarigaa. Tamanna oqaatigineqartutut eqqunngilaq.

Suliami tassani periaaseq ajornartorsiutitalittut isigaara, pingaartumik ”isumaqati-giissutip” oqaasertaasa A isumaqalersissinnaammassuk soraarsitsineq pillugu akerli-liissuteqartoqarsinnaanngitsoq.

5.c Atorfimmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaat pillugu immikkut oqaatigisassat

Atorfimmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaammut aallaavik Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartus-sani kommuninilu tjenestemandit pillugu Inatsisartut inatsisaanni (tjenestemandit pillugit inatsimmi) nr. 21-mi 18. december 2003-meersumi § 12-imi, immik. 1, oqaaseqatigiit aappaanniippoq, tassuunalu aalajangersarneqarpoq tjenestemandip atorfimmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaataasunik eqqortitsisinaanini sulinermini sulinermilu avataani takutis-sagai.

Piumasaqaatip taassuma assinga tjenestemandiunngitsunut inatsisikkut aalajanger-sagaanngitsumik atuuttoq ilimagineqarpoq.

Sulisog atorfimmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqar-nissamillu piumasaqaammik unioqqutitsilluni iliuseqarsimanersoq oqartussaasoq isummerfiginninnerminut atatillugu naliliissaaq. Naliliineq taanna marloqiusaa-voq, taamaalilluni kommunip 1) sulisup pissusilersornera sulinermut atatillugu unioqqutitsinerunersoq naliliissaaq kiisalu – sulinermut atatillugu unioqqutitsineq pineqarpat 2) sulisup soraarsinneqarnera pisumut naapertuuttuunersoq imaluun-niit sakkukinnerusumik pineqaatissiineq atorneqaaqqaartariaqarnersoq missingius-silluni naliliissaaq.

Oqartussat missingiussillutik naliliinerminni malittarisassamik missingiussilluni naliliineq eqqarsaatigalugu salliutitsinissamik inerteqqummit inatsiseqartitsinikkut tunngaviusumit qilersugaasarpur. Tassaniippoq aalajangiisoqassappat oqartussaasup missingiussilluni naliliinissaa piumasaqaataappat oqartussaasoq malittarisassanik missingiussilluni naliliinermik taassuminnga mattussisumik inatsisikkut tunnga-vissaqarani aalajangersaassanngitsoq, tak. Hans Gammeltoft-Hansenip allallu a-tuakkianni ”Forvaltningsret”-imi 2002-meersumi Jon Andersenip quppernerni 360-imi tulliinilu allaaserisaa.

Sulisup pissusilersornera atorfirmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaat tunngavigalugu sulinermut atatillugu unioqquitsinerunersoq naliliineq tassaavoq inatsisilerinikkut naliliineq, inatsisilerinikkulli naliliinermi tassani missingiussilluni naliliineq – missingiussilluni killilimmik (qilersugaasumik) naliliinermik taaneqartartoq – aamma ilaavoq. Taamaattumik naliliineq taanna malittarisassamik missingiussilluni naliliineq eqqarsaatigalugu salliutitsinissamik inerteqqummit killilersugaavoq.

Suliami nr. 32-mi ataatsimiinneq pillugu allakkiamit sulisumut tunniunneqarlunilu atsiorneqartumit ilaatigut makku erserput:

”Inatsisit unioqquutillugit iliuutsit soraarsitsinermut tunngavissaaajuaannarput, pineqartoq oqaasiinnartigut/allakkatigut siusinnerusukkut mianersoqquneqarsimannikkaluarpal-luunnit. Tamatumunnga ilaatigut pissutaavoq ilumuulluni uppersaarnermik atsiu-nerup pinerluttuliorneruna akuerineqarsinnaanngitsoq, (...)” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Oqaasertaliineq taanna imatut paasineqarsinnaavoq ilumuulluni uppersaarnermik atsiuineq *immini* pinerluttuliornerusoq. Soorunalimi taamaattoqanngilaq, taamaattumillu naatsorsuutigaara erseqqarluttumik oqaasertalersuineq matumani pineqartoq.

Kommunip allakkiani siusinnerusukkut taaneqartumi nangilluni oqaatigaa inatsisit unioqquutillugit iliuutsit soraarsitsinermut tunngavissaaajuaannartut.

Oqaatigaara iliuutsinut pinerluttulinerineq pillugu inatsiseqartitsineq tunngavigalugu malersorneqarsinnaasunut atatillugu soraarsitsineq atorfirmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaat tunngavigalugu pisartoq.

Taamaattumik kommuni inatsisit unioqquutillugit iliuuseq atorfirmut naapertuuttumik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaat tunngavigalugu sulinermut atatillugu unioqquitsinerunersoq nalileeqqaassaaq, tak, qulaani oqaatigineqartut, tulliuullugulu - unioqquitsisoqarsimappat – pineqaat-siissut suna atorneqassanersoq missingiussilluni naliliissalluni. Taamaalluni kommuni assersuutitut qulaani taaneqartutut iliussanngilaq, tassa oqassanngilaq pinerluttulinerineq pillugu inatsimmik unioqquitsineq soraarsitsinermik ingerlaan-

naq nassataqassasoq. Ataatsimut naliliinermi sulisoq pinerluttulerineq pillugu inat-simmik unioqqutitsisimanersoq aalajangiisuunngilaq, aalajangiisuusorli tassaalluni iliuuseq taanna (pinerluttulerineq pillugu inatsiseqartitsineq tunngavigalugu ma-lersorneqarsinnaanermi saniatigut) atorffimmut naapertuuttumik ataqqinassuseqar-nissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaatip eqqortinneqarneranik ima san-ngiillisitsitiginersoq sulisoq atorffimminniiginnarsinnaajunnaarluni.

Taamaattumik oqartussaasup paasissutissat saqqummertut tunngavigalugit manna pisumi isummerfigisariaqarjaa, tassalu pissutsit taakku atorffimmut naapertuuttu-mik ataqqinassuseqarnissamik tatiginassuseqarnissamillu piumasaqaammut atane-qartinneqarlutik soraarsitsinermut tunngavilersuutigineqarsinnaanersut, aamma tak. Personalestyrelsip (massakkut Moderniseringsstyrelsip) soraarsitsisarneq pillu-gu quppersagaani quppererit 34 tullialu.

5.d Atorfeqartitaasup nammineq soraarniuteqarnera pillugu immikkut oqaatigisassat

Atorfeqartitaasup atorffimminit nammineq soraarnissaminut periarfissaqarnera eq-qarsaatigalugu suliaq nr. 8 maluginiarpara. Kommuni suliami tassani A-p soraar-sinneqassamaarnera eqqarsaatigalugu suliami illua'tungiusup isumaanik 14. okto-ber 2013-imi tusarniaasimavoq. A atorffimminit 28. oktober 2013-imi soraarniu-teqarpoq/soraarpoq. A nalinginnaasumik piffissalerlugu soraarsinneqassasoq aala-jangiinini kommunip A-mut 31. oktober 2013-imi nassiuppaa. Makku aalajangi-nermit ilaatigut erseput:

”Suliaq pillugu oqaaseqaatinnik akerliliissutinilluunniit saqqummiussinissannut 28. oktober 2013-ip tungaanut piffissalerneqarsimavutit. Akerliliissutinik oqaaseqaatinil-luunniit saqqummiussaqaanngilatit, namminerli soraarniutit tunniussimallugu, tamatu-mali pisortaqatigiit suliamik naliliinerat allannngortinngilaa.” (Atorfeqarfimmi nutsigaa-voq)

A soraarsinneqassasoq kommuni tamatuma kingornatigut aalajangiivoq. Kommu-nip aalajangiinera imaaliallaannarlugu imatut paasivara A-p soraarniuteqarnera kommunip akuerinngikkaa.

Isumaqaatigiissuteqartarneq pillugu inatsiseqartitsinermi malittarisassat nalingin-naasut manna nassataat, tassalu isumaqaatigiissumik atorunnaarsitsineq tassaasoq peqqusissut, taamalu tiguneqarnermini sunniuteqalersartuq. Soraarniut kommunip aalajangiinermi 31. oktober 2013-imeersumi isummerfigisimammagu soraarniut

kommunip soraarsitsisoqarnissaanik aalajangiinnginnerani kommunimut apuussimavoq.

A taamaalilluni atorfimminit soraarniuteqareersimavoq/soraareersimavoq, taamaattumillu isumaqarpunga A soraarsinneqassasoq kommuni aallaavittut aalajangiisinnaanngitsoq. Taamaalilluni atorfeqartitaanermut tunngasunik atorunnaarsitassaqaanngilaq, tamannami A-p soraarniuteqarneratigut pereersimammat.

6. Nalunaarsuineq/sulianik aqutsineq

Kommuni misissuinerimi aallartisaaninni qinnuigaara suliani toqqakkani allagaatit tamaasa uannut tunniuteqqullugit. Kommunip tamatumunnga atatillugu oqaatigaa suliani allagaatit sulianut attuumassuteqartut tamaasa tigugikka. Misissuininnulli atatillugu malugaara suliani arlalinni allagaatit suliani taakkunani allagaatini allani innersuussutigineqartut amigaataasut. Assersuutitut oqaatigineqarsinnaavoq suliami ataatsimi (suliami nr. 21-mi) atorfinitsitsineq pillugu allakkat amigaataasut. Suliami allami (suliami nr. 28-mi) suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermi allakkat atorfeqartitaasullu allakkanut taakkununnga akissutaa amigaataapput. Suliaq nr. 31 eqqarsaatigalugu – paasisutissiissutigineqartut malillugit – suliaavittut piunngilaq, taamatuttaarlu atorfeqartitaasup suliami illua'tungiusup isumaanik tusarniaanermut akissutaa amigaataalluni.

Tamatuma saniatigut kommunip oqaatigaa suliani arlalinni allaffigeqatigiittarnerni allagaasimasut sulianut namminernut ikineqartarsimannngitsut, sulianilli suliarinnittut ataasiakkaat qarasaasiaannit e-mailkontoinilluunniit tamatuma kingornatigut naqitanngortinneqartartussaasut. Tamanna imatut paasisariaqarpara allaffigeqatigiittarnermi allagaasimasut taakku sulianut ataasiakkaanut (pappialanngortitanut) ikineqartarsimannngitsut.

Kiisalu malugaara allagaatit pillugit takussutissianik tigusaqarsimannngitsunga – tassa suliani ataasiakkaani allakkani isertunik anisunillu, e-mailikkut allaffigineqartarnernik, allakkianik il.il. nalunaarsuiffinnik.

Qulaani taaneqartut oqartussaasut nalunaarsuisussaatitaanerat eqqarsaatigalugu tulliuuttuni ataatsimut oqaaseqaateqarnissannut pissutissaqalersippaangga.

Malugeqqullugu oqaatigaara nalunaarsuisarneq pillugu tunngavinnik tulliuuttuni allaaserinninninni Danmarkimi paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsisit (pi-

sortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsit nr. 606, 12. juni 2013-imeersoq) pillugu ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa (isumaliutissiissut 1510/2009) ilaatigut innersuussutigisassagakku. Danmarkimi paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsit Kalaallit Nunaannut atuutinngikkaluartoq inatsisip oqaasertai isumaliutissiissullu tassunga atasoq Kalaallit Nunaanni inatsiseqartitsinermi ingerlatsinermi ileqqorissaarnerup imarisaanik inatsiseqartitsinermilu tunngavinnik aalajangersaanermut atatillugu pingaaruteqarput.

Kalaallit Nunaanni paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsisip oqaasertaasa Danmarkimi paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsisip siusinnerusukkut atuuttup (pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsisip nr. 572-ip, 19. december 1985-imeersup) oqaasertai (immikkoortuni pingaaruteqartuni tamani) assigai. Danmarkimi paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi nutaami nalunaarsuisarnek pillugu aalajangersakkat tunngaviit ingerlatsinermi ileqqorissaarnerup siusinnerusukkut ilagisaasa inatsisikkut aalajangersarneqarnerannut takussutissaapput. Tunngaviit taakku Kalaallit Nunaanni inatsiseqartitsinermi ingerlatsinermi ileqqorissaarnertut iluseqarluatik atuuttut ilimagisariaqarpoq.

Ingerlatsinermi oqartussaasut allagaatinik/uppernarsaatinik nalunaarsuisussaataitanerat inatsikkut ataatsimut aalajangersaavigineqarsimanngilaq, ingerlatsinermili ileqqorissaarnerup malitsigisaanik piumasaaqaatit aalajangersimasut qulaani oqaatigineqareersutut atuupput.

Nalunaarsuisarnermik apeqqut ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi allagaatinik paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu malittarisassanut qanimut attuumassuteqarpoq. Taamaalillutik nalunaarsueriaaseq sunniuteqarluartoq nalunaarsueriaaserlu pitsaasoq paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi aamma suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi kapitali 4 tunngavigalugu *paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu aalajangersakkat* ingerlalluarsinnaanerannut tunngaviupput, tamatumani tak. paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi § 5, imm. 2, nr. 2 ”journalinut, nalunaarsuiffinnut allattuiffinnullu allanut suliassamut pineqartumut tunngassuteqartunut ilanngullugit allatorneqartut” aamma suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 10, imm. 1, nr. 2 ”allakkat suliassamut tunngasut journalinut, nalunaarsuiffinnut allattuiffinnullu allanut allatorneqarsimasut”. Oqartussaasup suliat allagaatillu/uppernarsaatillu ataasiakkaat naammattumik takussutissalersorsimanngippagit tamanna oqartussaasup allagaatinik paasitinneqarumal-

luni qinnuteqaatinik pineqartunik suliarinninneranut kinguaarsaataasinnaavoq, allaallu allagaatinik paasitinneqarumalluni qinnuteqaatip tamakkiisumik akuer-saarneqannginneranik nassataqarsinnaalluni, allagaatit/uppernarsaatit toqqorneqar-simannginnerat imaluunniit allagaatit/uppernarsaatit sumiinnerisa takussutissaqar-tinneqannginnerat pissutigalugu. Oqartussaasup suliaatini amigartumik nalunaar-suisarneq pissutigalugu tamakkiisumik takussutissaqartinnigippagit tamatuma in-nuttaasoq allagaatinik paasitinneqarumalluni qinnuteqartoq suliaq allagaatilluun-niit/uppernarsaatilluunniit suussusilerniarlugit paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi § 4, imm. 3-mi tunngavigineqartumit annertunerujussuarmik immik-koortualulersuisariaqalersissinnaavaa.

Oqartussaasup allagaataanik/uppernarsaataataanik nalunaarsuisarneq suliami il-lua'tungiusup innuttaasulluunniit ingerlatsiviup suliaataani allagaati-nik/uppernarsaatini paasitinneqarsinnaatitaanerannik isiginninnerup saniatigut allanik arlalinnik siunertaqarpoq.

Ingerlatsinermi oqartussaasup allagaataanik/uppernarsaataataanik ingerlaavartumik sukumiisunillu nalunaarsueriaatsip *sulianik sukumiisumik suliarinninneq* qulak-keerpaa, tassami allagaatit/uppernarsaatit pineqartut oqartussaasup suliamik sulia-rinninneranut atatillugu pilertortumik pisariitsumillu suussusersineqarsinnaallutillu nanineqarsinnaammata. Oqartussaasup *naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqar-nermik* malinninnera nalunaarsuinerup aammattaaq ikorfartueqataaffigissavaa, tak. immikkoortoq 4.c.ii, tassami ilusilersorluakkamik nalunaarsueriaatsip siusinneru-sukkut suliaasimasut ass. malittarisassanut ajornartorsiummulluunniit taannaasu-mut tunngasut oqartussaasumut takussutissaqartilissammagit, taakkulu suliani as-singusuni suliarinninnermi atugassatut suussusersiniarnerat nassaariniarnerallu ajornannginnerulersissallugu.

Nalunaarsuineq *uppernarsaasersuinermik mianerinninnissamik* aammattaaq siuner-taqarpoq, tassami ass. allakkat isertut anisulluunniit tulleriinneri malillugit tigune-qarsimanersut nassiunneqarsimanersulluunniit ingerlatsinermi oqartussaasup na-lunaarsueriaatsini aqcutigalugu uppernarsarsinnaasussaammagu. Taamaalilluni sukumiisumik nalunaarsuinerup suliani ataasiakkaani suliat oqartussaasumi sulisut akornanni ingerlaarnerat pillugu *ilisimasaqarneq* takussutissaqarnerlu aamma qu-lakkiissavaa, taamaalilluni sulianik suliarinnittut ataasiakkaat eqqaamannissinnaa-nerat kisiat toqqammaviujunnaarsillugu.

Nalunaarsuineq tamatuma pissuseqataanik *nakkutilliinermi isiginiagassanik* aamma isumaginneqataavoq. Taamaalilluni oqartussaasup suliat ataasiakkaat pilertortumik sukumiisumillu takussutissaqartissinnaavai, assersuutigalugulu suliamik suliarinnineq piffissaliussanik (suliffiup iluani avataaniluunniit) aalajangersaasoqarsimappat taakku iluanniinnersoq nakkutigisinnaallugu.

Kiisalu nalunaarsuineq *toqqorterinermi isiginiagassanik* nakkutilleeqataavoq. Taamaalillutik oqartussaasup nalunaarsuisarnera pillugu piumasaqaatit toqqorterisarneq pillugu inatsimmi (allagaateqarfeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaani nr. 22-mi, 30. oktober 1998-imeersumi aalajangersarneqarsimapput, taamaalillunilu oqartussaasup suliaataasa allagaataasalu/uppernarsaataataasalu tammarsinnaanerat pitsaasumik sukumiisumillu nalunaarsueriaaseq aqqutigalugu annikillisinneqarsinnaavoq – pingaartumik suliat ataasiakkaat inaarlugit suliarineqareernerisa kingornatigut.